

NĀZİM HIKMET

*İlk
Şiirler*

şiiirler 8

ADAM

Nâzım Hikmet

İlk Şiirleri

ADAM YAYINLARI

© 1987

Bu kitabın tüm hakları Anadolu Yayıncılık A.Ş. 'nindir.

Nâzım Hikmet'in tüm yapıtlarının Türkiye'de yayın ve temsil hakları Anadolu Yayıncılık A.Ş. 'nindir. Anadolu Yayıncılık A.Ş. 'den yazılı izin alınmadan Nâzım Hikmet'in hiçbir yapıtı parça ya da bütün olarak yayımlanamaz, tiyatro, film ya da radyo ve televizyona uyarlanamaz ve başka biçimlerde işlenemez ve kullanılamaz.

Birinci Basım: Mayıs 1989
İkinci Basım: Haziran 1990
Üçüncü Basım: Kasım 1990
Dördüncü Basım: Haziran 1991
Beşinci Basım: Ekim 1991

Kapak Düzeni: Aydın Ülken

187.03.076.492.341

ISBN 975-418-054-7

Nâzım Hikmet'in bütün yapıtlarını (şiiirlerini, oyunlarını, romanlarını, öbür düzyazılarını) bir araya toplayan bu dizi kitaplarda kronolojik sıra uygulanmıştır.

Yalnız şiir bölümünde, şairin çocukluk ve çıraklık dönemi ürünleri (ki bunları kitaplarına almadığı gibi, birçoğunu dergilerde de yayımlamamıştır) ayrı bir ciltte toplanarak şiir kitapları dizisinin en sonuna konmuştur. Bu cilt şairin yetişme yıllarındaki gelişmelerini izlemek isteyenler içindir.

Şiir bölümündeki sıralama, şairin sağlığında yayımlanan, ya da kendi düzenlediği ama yayımlandıklarım görmediği kitaplarının yayın, ya da düzenlenme tarihlerine, kitaplarına girmemiş olan şiirlerinin ise yazılış tarihlerine göredir. Yazılış tarihleri kesinlikle belirlenemeyen şiirlerin yerlerinde kaymalar olabilir. Başta kitapların yayın tarihlerine göre sıralama yapılırken de (iç düzenleri olduğu gibi korunduğu için) şiirler yazılış tarihlerine göre değil, şairin gönlüne göre bir sıralama içindedirler. Amaç çeşitli dönemlerdeki şiirlerin birbirine karışmaması olduğundan, bu tür yer değiştirmelerin gelişmeleri izleme açısından fazla bir sakıncası bulunmadığı açıktır.

Elinizdeki yeni derlemeyle, birbirini tutmayan çeşitli müsveddelerden yola çıkan, savruk, özensiz, acele basımlardaki kargaşaya, sırasında anlamı zedeleyen dizgi düzelti yanlışlarına son verilmiştir.

Nâzım Hikmet

İlk Şiirleri

Şiirler: 8

SAĞLIĞINDA YAYIMLAMADIĞI
ESKİ BİÇİMLİ
İLK ŞİİRLERİ
(1913-1920)

FERYÂD-I VATAN

Sisli bir sabahtı henüz
Etrafı bürümüştü bir duman
Uzaktan geldi bir ses ah aman aman!
Sen bu feryâd-ı vatanı dinle işit
Dinle de vicdanına öyle hükmet
Vatanın parçalanmış bağı
Bekliyor senden ümit.

20 Haziran 1329 [3 Temmuz 1913]

BİR BAHRİYELİNİN AĞZINDAN

Musikim düdük
Hayatım deniz
Biz deryada gezeriz
Bize derler Turgutoğlu
Yakarız yıkarız biz cihanı
Ölüm karşımızdadır anbean
Vatan uğruna ederiz fedâ-yı can
Topumuzdan çıkan gülle
Eder her tarafı tarümar
Vatan uğruna fedâ-yı cana
Benim gibi çok kişiler var.

3 Kânun-ı evvel 1330 [16 Aralık 1914]

YANGIN

Yanıyor! Yanıyor! Müthiş terrakeler
Çekiyor aguşuna o adüvv-i beşer
Valdeler haneler yetimler
Semâya kalkmış istimdat eden eller
Valdesiz pedersiz kalmış masumlar
Gaipten Halikten medet bekler
Bir zaman pür-gurur gezen zenginler
Şimdi hakir
Bakıyor bu nâr-ı cehenneme gözler dalıyor
Ağır ağır
Her yerde âh ü enin
Her yerde iftirak
Talilerine isyan ediyor
Bütün bu halk.

6 Kânun-ı evvel 1330 [19 Aralık 1914]

OLMA MAĞLUP!

Galipleri herkes sever
Mağlûplardan nefret eder
Haklı haksız olsun mağlûp
Yine herkes nefret eder
Onun için ey vatandaş
Hiçbir zaman olma mağlûp
Yürü yürü dağ deniz aş
Hiçbir vakit dönme geri
Zira mağlûpların yolu geri
Anla bunu ey arkadaş
Mağlûplara ölmek iyi
Onun için ey vatandaş
Hiçbir zaman olma mağlup

1330 [1914]

MEHMET ÇAVUŞA!

Vatan için ey kahraman
Hayatına hor baktın
Arslan gibi saldırarak
Namertleri hep yaktın
Kurşun bitip tüfeğin de kırılınca
Düşmanına taş attın
Bu besâlet karşısında hangi kale
düşmez ki
Bu şecaat karşısında hangi düşman
kaçmaz ki
İşte senin düşmanın
Tabî ki kaçacak
Yine büyük Türk adı
Dağlar taşlar aşacak
Yine Türkün bayrağı
Kaleleri yıkacak
Yine Türkün gemisi
Denizleri aşacak
Yine Türkün sanatı
Avrupa'ya taşacak
Yine Türkün sinesi
Vatan aşkıyla dolacak
İşte bunlar emin ol
Emin ol ki olacak
Yine Türkün tarihi
Yıldızlı sahifeler yazacak.

22 Şubat 1330 [7 Mart 1915]

VATANA!

Ey zavallı vatanım
Neden böyle ağlıyor
Neden midir, çünkü ona
Evlâtları bakmıyor
.....

Oğul — Bakmaz isem ben sana
Haram olsun Türklük bana
İşte ana gidiyoruz
Vatan için ölmeye
Gidiyorum öleceğim
Dönmeyeceğim geriye

Ana — Git oğlum git
Vatanına hizmet et
Vatan için kanını
Her şeyini feda et
Nişanına köyüne
Her şeyine veda et

Oğul — Gidiyorum ben ana
Selâm söyle babama
Yavukluma söyle ki
Ağlamasın hiç bana

23 Şubat 1330 [8 Mart 1915]

IRKIMA

Ey ırkım sen bir zaman
Avrupa'yı titreten
İstanbul'u fetheden
Fâtihlere maliktin
Ateş saçan sahralarda harbeden
Cengâvere sahiptin
Bir zamanlar Avrupa
Cehl içinde yüzerken
Yine sen ey ırkım
İlm-i vakte âşına
Âlimlere maliktin
Neden bugün Avrupa
Sana meydan okusun
Neden bugün
O cehalet yuvası
Sana ilim öğretsin.

15 Mayıs 1331 [28 Mayıs 1915]

ŞEHİT DAYIMA

İntikamım alın diye
Şehit dayım inleme
Rahat otur
Bana bakıp beni öyle titretme
İntikamın alınacak sen ey
Şehitlerin evlâdı
İntikamın alınacak sen ey
Oğuzların ahfadı

(BENİM DAYIM)

Dayım! Dayım! Oydu büyük kahraman
Benim ulu Türk göğsümü
İşte oydu kabartan
Bana büyük kahramanlık eserleri gösteren
Bana âli fedakârlık dersleri hep veren
Vatan için fedâ-yı can etmenin
Usulünü öğreten
Millet için ölmenin
Büüklüğünü telkin eden

A MON ONCLE

Tu n'est pas mort
Tu n'est pas mort
Tu vit encore
Tu vivra toujours
Dans le coeur de ta patrie.

Şiirin çevirisi:

DAYIMA

Sen ölmedin
Sen ölmedin
Hâlâ yaşıyorsun
Her zaman yaşayacaksın
Kalbinde yurdunun.

(Çeviren: A. Bezirci)

(ŞEHİT DAYIMA MABAT)

İntikamın almak için
İnleyecek semalar
İntikamın almak için
Kükreyecek denizler
İntikamın alınacak
Şehit dayım inleme
Rahat otur
Bana bakıp beni öyle titretme

(ŞEHİT DAYIMA MABAT)

Neslimin maşrıkım bana oydu gösteren
Türklüğün sanatını bana oydu öğreten
Bunun için ben dayımı severim
Ona karşı kalbimde
Pek ulu bir hürmet beslerim

Haziran 1331 [1915]

ÇELİK

Çelik çelik işte benim öz babam
Zaferimi temin eden kılıçları
Hep yapan
Fütuhaata yardım eden
Toplarımı hep döken
Düşmanımın titrediği
Süngülere heybet veren
Denizlere hâkim olan
Donanmamı ihsan eden
Türk ruhunda bir sanat
Hislerini irşat eden
Garba Şarka askerliğin
Fenlerini öğreten
Gökyüzünde tayyareler uçurtan
Denizlerin altında taht-el bahir yürüten
Benim öz babam çeliktir

Haziran 1331 [1915]

İNTİKAM

İntikamım alın diye bağıyor
Haç asılmış camiler
İntikamım alın diye bağıyor
Süngülenmiş masumlar
İntikamım alın diye bağıyor
Öksüz kalmış yetimler
İntikamım alın diye
Hep ağlıyor dedeler
İntikamım alın diye
Hep inliyor semalar
İntikamım alın diye
Bağıyor Rumeli
Sen ey ulu neslin evlâdı
Bu feryâda susacaksın öyle mi?

Pazar, 1331 [1915]

BENİM ANLADIĞIM

Çelik pençe, demir bilek ve kavi kol,
Keskin bakış;
Geniş göğüs, sert çakış
Lâzım bize deniz gibi bir akış...

Bakır çehre, ateş kanlı, pek canlı
Bir Türk genci
Denizlerde; tek inci
İşte benim anladığım: «Gemici!»

BEKLERKEN

Gözlerim yollarda beklerim seni
Koyu karanlıklar üzüyor beni
Saatler geçiyor gelmedin hâlâ

Semada yıldızlar o gelmez diyor
Ruhum bu hitapla bezgin eriyor
Kalbimi acı bir şüphe bürüyor
Saatler geçiyor gelmedin hâlâ

Gördün mü sen onu doğan ay söyle
Öldürüyor beni beklemek böyle
Saatler geçiyor gelmedin hâlâ

1334 [1918] - Yaz - Kadıköy

«BENCE SEN DE ŞİMDİ HERKES GİBİSİN»

Gözlerim gözünde aşkı seçmiyor
Onlardan kalbime sevda geçmiyor
Ben yordum ruhumu biraz da sen yor
Çünkü bence şimdi herkes gibisin

Yolunu beklerken daha dün gece
Kaçıyorum bugün senden gizlice
Kalbime baktım da işte iyice
Anladım ki sen de herkes gibisin

Büsbütün unuttum seni eminim
Maziye karıştı şimdi yeminim
Kalbimde senin için yok bile kinim
Bence sen de şimdi herkes gibisin

334 [1918] - Yaz - Kadıköy

DENİZE

İhsan Kadri'ye

Coş ey deniz kudur atıl dalgalan
Haykır inle köpür çatla çalkalan
Geniş enginlerin bir mezar olsun
Siyah ufukların rüzgârla dolsun

Es ey taşkın rüzgâr yık parçala es
Seni ölü istemem duymak başka ses
Duyulsun uluyan sesin yalınız
Sönsün semanda en son kalan yıldız

334 [1918] - Yaz - Kadıköy

***

Son yavuklu son murâd-ı “emel”
“Murâda erdiren pınarın sesi”

Omuzunda testi su başında kız
Çözmüş sarı pullu yemenisini
Yayıp saçlarını, dinliyor yalnız
“Murâda erdiren pınar” sesini

Çağırıp cennetten son yavuklusu
Atıldı, gelince cevap adına
Dönüp halka halka pınarın suyu
“Nazlı”yı erdirdi son murâdına...

Kadıköy [1334/1918]

FIRTINADAN SONRA

Niyazi Nihat'a

Gökyüzü bulutsuz mavi bir ülke
Çırpınır köpükle lâcivert deniz
Karşiki sahiller bir renksiz gölge
Her taraf uyuyor her taraf sessiz

Siyah kayalarda bükülmüş beli
Ak saçlı ana gözleri nemli
Ufukta bir küçük beyaz yelkenli
Görünce semaya açıldı eli

Tam bugünle dört gün oldu gideli
Oğlum Hasan daha hâlâ gelmedi
Poyraz vardı deniz olmuştu deli
Gitme dedim gitme o dinlemedi

Anne bu poyrazın üç gün elinden
Aç yattık katıksız ekmek yedin sen
Südünü hiç helâl eder mi ana
Onu aç yatıran nankör oğluna

Kocamı da yediydi aç gözlü deniz
Kundakta oğluma ağladım sessiz
Oğlumun ayırma benden Allahım
«Hasan»ı isterim senden Allahım

Duası bitmişti indi kayadan
Dedi: Acır bana elbet Yaradan

Günler böyle geçti gelmedi oğlu
Matemli gözleri yaş ile dolu
Bir sabah Ayşe'yi buldular ölü
Kınalı saçları köpük örtülü

SAMIYE'NİN KEDİSİ

Yeşil deniz gibi gözleri vardı
Beyaz tüyleriyle bir küme kardı
Ağzını süsleyen sedef dişlerdi
Baygın nazarı tâ ruha işlerdi

Severken aldatıp birden kaçardı
Okşarken apansız pençe açardı
Onda bir kadının gururu vardı
Sürmeli gözlerinden riyâ akardı

O GECE DENİZ

Birden rüzgâr hayat gibi esince
Karanlıklar ağır ağır gerindi
Denizdeki içli hayat bu gece
Sonu gelmez ölümden de derindi

Bu ilâhî büyüklüğün nefesi
Doldurmuştu nihayetsiz boşluğu
Andırırdı hayattaki son sesi
Dalgaların sahildeki soluğu

«MÂZİ»

Kalbimde maziden bugün izler var
Her siyah saatim bu izle erir
Ruhumu geçmişin hicrânı sarar
Doğanlar ölür ölen dirilir

Anladım hayatmış mâzinin adı
Yıllara karışan her şey ses verir
Hasretle doludur geçmişin yâdı
Mâzinin eleme bile tatlıdır.

EZELÎ SEVGİ

Mukaddes aşkları inkâr ederdim
Yabancı illerde sevgi ararken
İlâhî duygular hayalmış derdim
Ak saçlı başınla yanımdayken sen

Kimsesizim işte sessizim bugün
Kalbimde solucu hislere kin var
İlâhî duygular sendeymiş o gün
Ana mezarında bak ruhum sızlar

«KUTUPYILDIZI»

Yaşlı duaların sessiz mâkesi
Sönmeyen ümidin sönmez yıldızı
Şulenden akıyor teselli sesi
Yıldızlar güzeli gemici kızı

Her billurî mavi gece denizde
Bize sevgiliden selâm getiren
Selâmet yıldızı sen gemimizde
Bir peri kızısın âşıkın da ben

Issız denizlerde teselli veren
Sonsuz âlemlerin gümüş merkezi
Ümit gibi parla, parla sönmesin
Işığından mahrum etme sen bizi

ÖLÜMÜN SIRRI

Ölümün sırrını sordum bir gence
Güldü de bu âni suale önce
Ölüm dedi, ölüm bir hiçtir bence
Gençliğimi yalnız aşk ile ördüm

Rast geldim ak saçlı bir ihtiyara
Lânetler ederdî bir eski yâre
Sorunca ölümü dedi bir çâre
Çünkü rüya gibi bir hayat sürdüm

Bu sırrı sormağa karar verdim ben
Hayatı hicranla dolu ölüden
Baktı boş gözlerle âyet okurken
Dedi ben hayatı ölümdede gördüm

«BİR KIŞ»

Yâdınızda mıdır o çok karlı gün
Bir kışın elinden tanışmıştık biz
Bastığımız yerler beyazdı bütün
Yâdınızda mıdır o çok karlı gün

Yollarda bu kadın acep ne arar?
Demiştım uzaktan sizi görünce
Bembeyaz bir gece hazırlarken kar
Yollarda bu kadın acep ne arar?

O kışı bahar da unutturamaz
Şimdi yalnız sizle dolu kalbime
Ruhumu zapteden ey şûh sihirbaz
O kışı bahar da unutturamaz

BİR HÂTIRA

İkimiz yan yana ilerliyorduk
O gece ilk defa konuştum sizle
Birbirimize çok sualler sorduk
Asıl tanışırken gözlerimizle

Sizde sır dolu bir güzellik vardı
İri gözleriniz tâ ruhu sarardı
Kalbimde yer tutan her şey karardı
Bende bıraktığınız çok derin izle

VİRAN DİYAR

Gündüzsüzüm her saatım bir siyah gece
Burda ömrün hiç zevki yok hicranları çok
Rast gelmedim bu illerde gülen bir gence
Her şey kalbi kemiriyor bir zehirli ok

Kime baksam gözlerinde derin bir kin var
Benliğinin tâ içinden yaralı herkes
Bu vatanda pek ateşli esiyor rüzgâr
Her ocaktan yükselmekte bir hummalı ses

Bu elemin sebebini her kime sorsam
Viran ücra ufukları bana gösterdi
Buraları bir mazinin öldüğü yerd
Evlâtları istikbalden bekler intikam

«YILLAR GEÇTİ YÂRDAN
HÂLÂ GELMEDİ HABER»

Yıllar geçti yârdan hâlâ gelmedi haber
O vefasız yad ellerde acep ne eyler?
Rüzgâr ona dertlerimi bâri sen anlat
Git kaygısız şen gönlüne biraz elem kat

Ayrılmıştım ben onunla bir karlı gece
Hatırlamaz o geceyi belki iyice
Yıldızlarla parıldayan bir semâ gibi
Yaş dolmuştu pek sevdiğim siyah gözleri

Yıllar var ki o bakışı düşünerekten
Aşkımızı ölmeyecek zannetmiştim ben
Bu hissimde yanılmamak ümidi bugün
Beni biraz yaşatıyor işte onun'çün:

Rüzgâr ona dertlerimi ne git ne anlat
Ne de gelip hasta ruha daha elem kat

«BİR HAYAL ARADIM MEYHANELERDE»

Ahûlar bezminde bâde nûşettim
Yıllara karışan o hayat nerde
Ayrılık hüznünü ben de gûşettim
Hicranı avuttum viranelerde

Sakiyan payime açardı dâmen
Gönlümün hicriyle neyler inlerken
Bugünse derdimle baş başayım ben
Bir hayal ararım meyhanelerde

Yârimin gözleri vermiyor huzur
Kalp yalnız onların yâdıyla vurur
İnemez ruhuma bir yabancı nur
Anarken ben onu boş lânelerde

«RÜBAP»

Uzakta inleyen şu rübab neden?
Böyle gecelerden teselli arar
Ruhuma âşinâ bu titremeden
Anladım onun da bir hicranı var

Her nâme bir hayal yaşatıyordu
Şarkın efsaneli köşelerinden
Geçenler durup bu kim diye sordu
Gecenin koynuna füsün serperken

Ruhları uyutan bir şûh sihirbaz
Bu içli kadının nermin elleri
Elinde inleyen o esirî saz
Yasla mı uyuttu şen sahilleri?

İNTİZAR

Bir müteverrimenin başucunda

Ölecek anladık artık iyice
Kalbimiz şimdiden hicrile dolu
«Her günün ufkunu sarınca gece»
«Diyoruz belki son akşamıdır bu»

Hayata gözleri yorgun hummalı
Her yeni sabahtan ümit arayan
Bu kadının ruhu çok muammalı
Gülüyor ağzından boşandıkça kan

Biz bugün en acı yarayı deştik
Elemle inerken şimdi kalbimiz
Bilmem ki neden hiç düşünmemiştik
Aynı uzun yolların yolcusuyuz biz

«HAK YOLLARI»

O yollardan kervan geçmez kuş geçmez
Oralarda nur doludur her gece
Yürüdükçe uzar uzar günlerce
O yollardan kervan geçmez kuş geçmez

O taşlıklar asırlardır kimsesiz
Fakat bugün işte onun ezeli
Sükûtunu ihlâl eden yalnız biz
Yürüyoruz Hakkı sezdik sezeli

BİR GURUB

Bembeyaz bulutlar kırmızılaştı
Sonra yavaş yavaş deminki renksiz
Göklere renk veren bir ziyâ taşı
Açılırken hulyalı enginlere biz

Ufuklar dumansız ve yelkensizdi
Sahiller uzakta solgun bir izdi
Sönen gün sularda gölgeler çizdi
Ağır ağır nefes alırken deniz

RÜYA

Dün gece rüyamda gördüm ben sizi
İkimiz sahilde berabermişiz
Enginde soluyan yorgun denizi
Saran ufuklara ruh olmuşuz biz

Ak benekli siyah tülüyle gece
Alırken bir solgun günü koynuna
Gözlerin mahmurdu senin gizlice
Bir bûse kondurdum güzel boynuna

El ele gülerken her şen yıldıza
Saadet çok uzun sürecek sandım
Hayat dediğimiz o fettan kıza
Aldanmak isterken birden uyandım

Şimdi ne gece ne deniz ne de siz
Görmüyorum artık o nurlu yeri
Elemle inleyen kalbimde yalnız
Biçâre şiirimin kafiyeleri

HAYAL YOLLARI

Hayal yollarında emeller sönmez
Oralara bin nur yağar her gece
O yollara sapan bir daha dönmez
Yürüdükçe uzar, uzar günlerce...

O yollarda her gam, her acı erir
Ve göklerden bir ses der ki ilerle
O yollardan nice bin âşık şair
Hâlâ geçiyorlar kafilelerle

Hepsinin dilinde efsâne-i aşk
Hepsinin kararan gözleri yorgun
Hepsinin dilinde efsâne-i aşk
Kalpleri bir kara sevdayla vurgun

Önlerinde vecde gelmiş sallanan
Eslâfın gölgesi bir siyah buğu
Ellerinde bir gül var ki rengi kan
Geçmek istiyorlar bu sonsuz yolu...

1334 [1918] - Sonbahar - Ada

«MÜTAREKE GECELERİ»

Ne canlı bir ışık, ne bir yolcu var
Karanlık sokaklar kimsesiz, sessiz
Siyah gecelerden teselli arar
Hayata darılmış üç kişiydik biz

Yolumuz bu ölen şehrin vaktiyle
Zevk ile yaşayan en şen yeriydi
Şimdi duymuyorduk bir nefes bile
Bugün onlar mazi gibi eridi.

Hepimiz hicranlı, hepimiz yaşlı
Ölüp yaşatmağa etmiştik yemin
Gamlı ruhlarımızda nurdan bir paslı
Şehit kardeşlerin yaşattığı kin

El ele böylece ilerlerken biz
Gölgelerde ayak sesleri soldu
Dört omuza uzanan bir tabut sessiz
Sokaklarda ağır ağır kayboldu.

Ölümü düşünüp olmadık mebhût
Neden bu bizleri bir yasla sarsın?
Ey siyah yolların yolcusu tabut!
Sana gıpta ettik, sen bahtiyarsın.

Yıkılan bir yurdun harabesinde
Öten baykuşları dinlemedin sen
Zafer günlerinin zevki var sende
Mazinin yâdıyla inlemedin sen...

1334 [1918] - Sonbahar - Hamidiye Kruvazörü

«KÜÇÜK DÜŞÜNCELERİMDEN»

1

Sinemde hulyamın loş gölgesine
Ezelî geceler arşı dolaştım
Uyup ilhamımın ölgün sesine
Sonsuzluğa giden yolları aştım

Yarılınca birden ebedin gülü
Dedim ki bir sırla varlık örtülü
Çekince gözümde bu siyah tülü
Yine bir hiçliği gördüm de şaştım

1335 [1919] - İlkbahar - Kadıköy

Soluyan rüzgârın nefeslerinden
 Bir sağa bir sola kımıldanarak
 Sallanan bir kuru dal üzerinden
 Omzumun üstüne düştü bir yaprak

Sararmış bir kadit el gibiydi bu
 Omzumdan kayarak ilk okşayışı
 Akıttı ruhuma soğuk ve kuru
 Ölüm düşüncesi denilen kışı.

Demek ebediyen yattıktan sonra
 Son damlamı emen bir dal üstünden
 Kim bilir belki de uyup rüzgâra
 Oğlumun omzuna düşeceğim ben

O akşam yollarda gezip boş yere
 Bu fikre zıt çıkan bin sebep saydım
 Yine teselliler bulurdum ömre
 Yaprak olduğuma emin olsaydım...

1336 [1920] - Kadıköy - Kış

«YALNIZ»

Hummalı ruhları sevda sarar da
Her gencin yanında bir sevimli kız
Dert gibi karanlık uzun yollarda
Yine ben yalnızım her gece yalnız

Mâzide tattığım sergüzeştleri
Ne kadar getirmek istesem geri
O eski günlerin şimdi her biri
Kalbimde geçtiğim yol kadar ıssız

1335 [1919] - Yaz - Kuzguncuk

YİNE AKŞAM OLDU

Yine akşam oldu karardı sular
Boş dağlarda kaval akisleri var
Göllerden kayboldu beyaz kuğular
Eğilen dallarda iniyor rüzgâr

Gümüş çivilerle semâ gerildi
Gecenin gölgesi düştü ovaya
Lâleler sarardı güller serildi
Bülbüller âşıktı doğacak aya

1335 [1919] - Yaz - Nişantaşı

ACILARIMDAN

1

İri damlalarla dolu gözleri
Her gece sofrada kardeşim neden?
Sarıyor koluyla boş kalan yeri
«Hep onun» yüzünü biz düşünürken.

İşte dudakları sarardı yine
Göğsünü şişirten şu hıçkırık ne?
Yoksa o isim mi gelir diline
Küçücük mâzini düşündükçe sen?

1335 [1919] - Kadıköy

2

Belli ki kardeşim darılmış yine
İşte ak yüzünden üç damla kaydı
Eş olmak istedim ben elemine
O bana küserek bin sebep saydı

Dedim ki: Yüzünde yine yaşlar mı?
Küçücük hanımlar hiç ağlarlar mı?
Dedi: Ağlar mıydım, hiç şüphe var mı
Benim de yanımda annem olsaydı?

1335 [1919] - Kadıköy

Işıklar söneli üç saat oldu
Vakit geç kardeşim haydi yatsana
Bak ıssız evlere karanlık doldu
Hiç korku vermez mi geceler sana?

— Korkmam gecelerden bırakın beni
Bitmez dertlerimle baş başa emi?
Düşündürüyor da yaşlar annemi
Çok tatlı geliyor ağlamak bana

1335 [1919] - Kadıköy

«ONLARA»

Gönlümün yolları öyle ıssız ki
Görmedim üstünde bir rüya bile
Bu boşluk içinde uyurdum belki
Ben de okşanılsam bir kız eliyle

Gördükçe sevişen mesut çiftleri
Sızlıyor kalbimin en ince yeri
Bu güzel kızların neden hiçbiri
Eğlemez bu gönlü teselli ile

1335 [1919] - Kadıköy

ONA

Bir sonsuz hiçliğin koynunda sevdam
Her gün biraz daha derinleşirken
Niçin yıkılmıyor başıma bu dam
Yenilmez acıyı fazla tattım ben

Gelmedim sesinle bir dem el ele
Bakmadım gözüne bir kere bile
Beynimi kudurtan bu humma ile
Düşersem günahkâr emin ol ki sen!..

1335 [1919] - Kuzguncuk - Sonbahar

ÖLDÜKTEN SONRA

Dalmıştım mâzinin ölgün sesine
Evinin önünden geçiyorken dün
Geçmiş zamanlara ağladım yine
Hülyamda yaşarken o güzel yüzün

Neden bugün bu ev böylece ıssız
Nerde eski günler nerdesin ey kız
Sensiz gönlüm şimdi yalnız, yapıalnız
Derdini sararken bir eski hüzün

Gel bari hayali yakın gel sokul
Bu hasta gönülden bir teselli bul
Bak o da mâziye ağlayan bir dul
Birbiri üstünden geçtikçe her gün

Niçin solmayan bir sarı güldün
Nasıl oldu bilmem ne çabuk öldün
Kara topraklarla sen mi örtüldün
Gözlerin gözümde yaşıyorken dün

Bir mezar mı sana son açılan yer
Sen gibi güzeller ölürse eğer
İnandım ki bazan yaşar ölüler
Eski sevgililer önünde bütün

1335 [1919] - Sonbahar - Kadıköy

«ŞAİR»

«Yahya Kemal'e»

Her gün daha dalgın görürdüm onu
Bu ıssız beldenin sokaklarında
En acı gülüşün sezdim yolunu
İri gözlerinin nemli akında

Bir gün bakmıştım da gittiği yere
Kimdir diye sordum ben geçenlere
Dediler bir şair küskündür şehre
Mersiye dolaşır dudaklarında

1335 [1919] - Peyk-i Şevket
Torpido Kruvazörü

DENİZLER ARZUYA EN FENA PUSU

Baktım da denizin boşluklarına
Sardı her uzvumu acı bir korku
Belki çıkmam dedim ben de yarına
Kim bilir kaç gözü cezbetti bu su

Boşluğa karışmış bugün her biri
Kaç ruhu dinledi derinlikleri
Gidenler bir daha gelmiyor geri
Denizler arzuya en fena pusü

1335 [1919] - Sonbahar - Peyk-i Şevket
Torpido Kruvazörü

«GÜL»

Masal

Bundan nice bin yıl evvel Hint illerinde
İhtiyar bir şahın dilber bir kızı varmış
Güzel sultan en hülyalı emellerinde
Şen gönlünü ağlatacak bir aşk ararmış

Dertliliğe heveslenen bu dilber peri
Bulamamış gönlünü râm edecek bir yâr
Etrafında ahû gözlü esireleri
Bir altın taht üzerinde gezmiş bin diyâr

Bir gün yine ateşli bir çöl geçerlerken
Gece olmuş sultan inmiş altın tahtından
Gümüş telli erganunlar inlerken birden
Şahın kızı muğber imiş yine bahtından

Diz çökerek birer birer çekilmiş herkes
Hint güzeli derdi için secdeye varmış
Ufuklarda ölüyorken en son kalan ses
O «Buda»dan hâlâ büyük aşkı ararmış

Benliğini bir rüyanın serinliğinde
Yavaş yavaş terkederken bu güzel sultan
Birden sırma çadırının derinliğinde
Peyda olmuş tunç tolgalı bir atlı civan

Bunca yıldır aradığı bu emeline
Tam kavuşmak ister iken artık bu tatlı
Rüya devam edememiş Hint güzeline
Gülümseyip hayal gibi kaybolmuş atlı

Uyanınca aşkın yalnız rüyada yeri
Olduğunu anlamıştı bu Hint sultanı
Birden sokmuş genç göğsüne demir hançeri
Çöle akmış damla damla kırmızı kanı

Diyorlar ki bugün ordan geçen her kervan
Kızıl renkte hiç solmayan bir gül görürmüş
Bu çiçeğin etrafında bir kırmızı kan
Tâ ezelden ona sönmez bir hâle örmüş

1335 [1919] - Kış
Hamidiye

BİR MUHACİRİN AĞZINDAN

Geride bırakıp dumanlı bir iz
Bozulan ordunun arkasında biz
Yurdundan kovulmuş alnımız yerde
Geldik dert katmağa daha bin derde

Yâdını taşıyıp geçmiş zamanın
O ıssız yollarda dökülen kanın
Renkleri titriyor gözlerimizde
Bir feci bozgunun ah! bizde bizde

Hamidiye Kruvazörü

HAYAT VE ÖLÜM

Göklerde dumanlı bir ziya var da
Bu gökler içine ay her girişte
Kısalıp uzuyor günlerim yollarda...

Yan yana ağaçlar sarsılıyorlar
Yollarda biriken sularda işte
Onların sallanan akisleri var

Lambası kısılmış penceresinde
Bir dalgın kadının beyaz gölgesi
Sarsıldı, inlerken bir âh sesinde

Uzaktan uzağa öttü bir tren
Boşluğu yırtarken bir buhar sesi
Bu kısa rüyadan uyanmışım ben

[1335/1919]

BİR MUHACİR KADININ AĞZINDAN

Hicreti tadalı geçmedi bir gün
Yetmezmiş gibi de bu kadar hüznün
Bak yine açıldı hicran yılları
Al giden benizler ya döner sarı,
Ya yıllar geçer de gelemez haber
Gözleri yollarda analar bekler...
Ah biz bağı yanık Türk kadınları
Hep kara yazılı bu alınları

Hamidiye Kruvazörü

DÜĞÜN HEDİYESİ

Hafize Hanıma

Neşeyi tatmamak mümkün müdür hiç
Hayatın en mesut bir günündeyiz.
Sarmalı kalpleri ölmez bir sevinç
Bir peri kızının düğünündeyiz.

Aldınız beldenin en güzelini
Doktor bey doğrusu bahtiyarsınız
Herkes vermezdi öyle elini
Güzeller güzeli bir tek kızımız

İkiniz baş başa aynı yastıkta
Uyutun hayatın elemelerini
Bu solgun yazıya bir gün baktıkta
Bahtiyar olanlar düşünün beni

1335 [1919] - Kadıköy

GÖRMEDİM KULUNUN BAHTİYARINI

Yarabbi yarattın bu gönüllere
Neşeyle beraber gözyaşlarını
En büyük azabı kattın bu ömre
Her dem düşündürüp bize yarını

Sana iman eden her temiz kalbi
Bile düşündüren varlığın gibi
Akıl bu sırra da ermez Yarabbi
Görmedim kulunun bahtiyarını

1335 [1919] - Kış - Erenköy

BİZ GÖĞÜS VERDİKTİ ŞEN RÜZGÂRLARA

Deniz enginlerde aldığı hızdan
Ayaklarımızda köpüklenirken
Sular geçiyordu saçlarımızdan
Dalarken engine kardeşimle ben

Göğsümün üstünde o güzel başı
İndik de yan yana ıslak sahile
Topladık koynundan bin deniz taşı
Uzayan kumsalda koşup el ele

Bembeyaz bir duman halinde sular
Serperken dalgalar sararan kıra
Matemler içinde biten sonbahar
Biz göğüs verdikti şen rüzgârlara

1335 [1919] - Kış - Erenköy

GÜNAHLARIMDAN

Uhrevî cennete aldanmıyoruz

Kalbimizde artık yok eski yerin
Seni korkuyla da biz anmıyoruz
Hiçlikte bir varlık gösteren ey din!..
Ebedî hayata inanmıyoruz

Sana tapanlara lâyıksan eğer
Ezilen kalplere biraz ümit ver.
Ölüme bir başka teselli göster
Uhrevî cennete aldanmıyoruz!..

1335 [1919] Kış - Merkez Hastanesi

ARKANDAN...

Nerde öldün bilmem nerde mezarın?
Hangi ilde verdin son nefesini
Bana yalnız öldü dediler seni
Nerde öldün bilmem nerde mezarın?

Arkandan döküldü iki damla yaş
Mâziye karıştın sen de ey kadın
Biraz da dillerde dolaşıp adın
Arkandan döküldü iki damla yaş

1335 [1919] - Kadıköy - Kış

GİDEN GEMİCİLERE

«Gemici arkadaşlarıma»

Boğazın suları ne kadar durgun?
Sahilde soluyan dalgalar yorgun
Çırpınan bir siyah kanat gibidir.

Uzaktan akseden şu acı ses ne?
Gömülüp göklerin loş sinesine
Kaybolan karartı bir gemi midir?

Gidenler bir daha dönmezse eğer
Açılıp kapanan şu kızıl fener
Ölen gemicinin coşkun kalbidir.

Bu uzun yollardan döndür de geri
Yarabbi sen koru bu gidenleri
Onlar da bir evin tek sahibidir.

1335 [1919] - Kış - Kadıköy

«MUHACİRLER»DEN BAZI PARÇALAR

«Birinci perde»

1 — «Fikret»

Geceler, geceler durgun geceler
Ben gibi elemle yorgun geceler,
Yine teselliye muhtacım sizden,
Ruhları uyutan eleminizden...
Gelmedi bir haber yine ağlayın
Alınca matemli çatki bağlayın
Hicranla uykusuz geçen geceler
Tükenmez yasımı içen geceler
Siyah gölgeleri dökülmüş yer yer
Geceler, geceler ıssız geceler
Yıldızsız geceler .....

.....

«İkinci perde»

2 — «Fikret»

Kaç yıl var ki rahat etmedik bir an
Gönüllerde elem serhatlerde kan
Hicreti tadalı geçmedi bir gün
Yetmezmiş gibi de bu kadar hüznün
Bak yine açıldı hicran yılları,
Al giden benizler ya döner sarı,
Ya yıllar geçer de gelemes haber
Gözleri yollarda analar bekler .....

.....

Hastaneyi anlatırken

3 — «Süreyya»

Viran koğuşlarda solgun benizli
Yaralılar yatar, hepsinin gizli
Ahları bir derin mırıltı gibi
Yükselir, gecenin atarken kalbi...
Siyah dehlizlerinde gölgeler uzar,
Nemli havasında eski bir mezar
Serinliği vardır karanlıklardan,
Sızıyormuş gibi damla damla kan
Taşlara süzülür, sönük bir ışık
Lekeli bir sedye işte şu yığın
Duvarın yanında, önde bir fener
Hiçliğe giderken yeni ölenler
Yine acı acı bir ses haykırır
Burası ölümün ilk adımudur .....

.....
.....

1335 [1919] - Kış - Hamidiye Kruvazörü

YARABBİ BAHTIMIZ NE KADAR KARA

Göklerden gelmedi hâlâ bir haber
Yıllar var dillerden düşmezken adın
Çok fazla inlettin Yarabbim yeter
Cezaya çarpmaksa bizi muradın

Yarabbim bahtımız ne kadar kara
Biraz da nurunu yak bu diyara
Bir ışık bu sonsuz karanlıklara
Yarabbi bahtımız ne kadar kara

ARTIK BU GEZMEKTEN DÖNELİM GERİ

O kuytu yollardan geçtik yan yana
Soğuk ellerimde titrerken eli
Kardeşim daha çok sokuldu bana
Gösterip karanlık derin gökleri

Uzaklaşma yeter bu kuytu yerden
Bu bitmez karanlık derin göklerden
Gizli bir elemle korkuyorum ben
Artık bu gezmekten dönelim geri

TESADÜF

Dün akşam yine ben görmeseydim sizi
Zaman öldürmüştür derdim sevgimizi
Bence siz şimdi bir yabancı iken neden
Kalbimde hâlâ o ilk aşkımın izi

Anladım benden ne kadar kaçsanız siz
Yine mâzimizle bağlıyız ikimiz
Keşke birbirimizden uzak bulunaydık da
Dün akşam tesadüf etmeyeydik biz

UYUYAN KADIN

Kapanıp gölgeli gözkapakları
Karşımda bir kadın uykuya dalmış
Sanki o hulyalı bir suya dalmış
Kapanıp gölgeli gözkapakları

Sağ kolu altında güzel boynunun
Bükülmüş bembeyaz bir kuğu gibi
Her inip kalkması ya o koynunun!
Kim bilir ne mesut bunun sahibi

Kapanıp gölgeli gözkapakları
Karşımda bir kadın uykuya dalmış
Sanki o hulyalı bir suya dalmış
Kapanıp gölgeli gözkapakları

Kadıköy

YEŞİLLENMEYEN DALLAR

Yollar, eski yollar hüzünlü yollar
Ağaçlar gölgesiz, dallar çiçeksiz
Maziden her izi silmiş bir rüzgâr
Yollar, eski yollar hüzünlü yollar

Akan bir dalgalı nehri andıran
Gölgeler bir gelip bir gidiyordu
Omuzları çökük gözlerinde kan
Bu yolun sonunda her geçen sordu:

«Netice bulmayan bir emel gibi
«Bu dallar acaba çiçek açmaz mı?
«Yoksa beklenen esen yel gibi
«Bir daha gelmeyen uzak bir yaz mı?»

BİR FİKİR

Ne güzel denilen bir yüze değil,
Sevdaya vurgundur benim bu gönlüm
Geceye mehtaba gündüze değil
Hayata bağlıdır kalbdeki düğüm

Göğsüme hangi renk saçlar yayılsa
Kalbimi saracak gölge aynıdır
O ruh Kâbe'de de secdeyi kılsa
Duanın gittiği ülke aynıdır

Kadıköy

AKŞAM HİSLERİ...

Kırın tâ sonunda ufka yaslanan
Dağların sırtında loş gölgeler var;
Dumanlı yollarda parça parça kan
Halinde karardı biriken sular...

Matemle yayılan bu ihtişamın
Mutlaka önünde durup döneyim
Alınca rengini sönen akşamın
O zaman sorarım ben kimim? neyim?..

1336 [1920] - Kış - Kadıköy

«GECELERİM»DEN

*Celâl'e
Rüzgârın dedikleri*

Bu gece gözümü yummak isterken
Boş bir rüya olan zavallı düne
İçimden ağladım bu kadar erken
Yetişen günlerin şu ölümüne...

Duymamak isteyen başım yanıyor...
Perdeyi şişirtti bir serin rüzgâr
Mumumun alevi dalgalanıyor.
Duvarda titreyen bir loş gölge var...

Bükülüp kıvrandı mumumda ışık
İşte o da söndü.. Bu gürültü ne?
Odama dolarken şimdi karanlık,
Ortak mı çıkıyor rüzgâr derdime?..

Elemlî bir ahla ses kesilince
Anladım bu dua bir ihtiyarın
Fakat bak ufukta ağardı gece
Ağla ey zavallı!.. Geliyor yarın

Perdeyi bir daha şişirtti rüzgâr
Odamda dolaşan şöyle bir ses var:

«Ne ağır geçiyor böyle saatler
«Hâlâ da karanlık gün açılmadı
«Güneşi istiyor kalbimde bir yer
«Ne ağır geçiyor böyle saatler

«Ruhumda ezeli bir coşkunluk var
«Sanki gülmek için doğmuş gibiyim
«Bu uzun günlerim olsa bir rüzgâr
«Yılları atlamak istiyor kalbim

«Ne ağır geçiyor böyle saatler
«Hâlâ da karanlık gün açılmadı.»

Odamdan neşeli ses kesilince
Tanıdım sözünden bir güzel kızı
Sevin ey zavallı! Ağardı gece
Sönüyor göklerin en son yıldızı...

1336 [1920] - Kış - Kadıköy

BİR GECE

«Suat'a»

Sonbaharda esen rüzgârlar gibi
Bir nefes geçti de meclisimizden
Sebepsiz bir elem sıklı her kalbi
Sonbaharda esen rüzgârlar gibi

Genç kızlar gömülüp koltuklarına
Gölgeli gözlerle loşluğa daldı
Genç kızlar gömülüp koltuklarına
Hulyada esirî bir tûğa daldı...

Bakarak lambanın çizdiği ize
Birden hanımların en neşelisi
Dedi: Deva buldum eleminize
Dert döksün bu gece bir ruhun sesi

Bu sözü anlamak isterken herkes
O bir bir tutup ellerimizi
Dedi: İşte burdan gelecek o ses
Bir küçük masaya götürüp bizi

Kapladı bembeyaz bir duman gibi
Her genç kız eliyle bir ufak yeri
Olsaydım bunların bir dem sahibi
Ah! Bu eller eller genç kız elleri

Herkesin kalbinde ayrı niyeti
Asırlarca evvel çürümüş eti
Bugünse bir anda ebediyeti
Atlayıp gelecek bir ruh bekledik

Bekledik, bekledik gökten bir haber
Belki onu gören ruhlarımızda
Bilinmez hisleri duyuran bir yer
Bekledik, bekledik gökten bir haber

Korkuyla çarparken kalbimde kanım
Davete başladı yine o hanım:

«En olmaz şeylere iman edip biz,
«Hâlâ seni ey ruh beklemekteyiz!
«Ebedî hayata inanacağız
«Esrarlı beldeden gelirsen eğer
«Ebedî hayata inanacağız
«Teselli ver bize... Yalnız bir haber
«En olmaz şeylere iman edip biz
«Hâlâ seni ey ruh beklemekteyiz.»

TAŞYÜREK OSMAN

Uzak aksi sadalar yer yer silâh sesleri
Dört nal giden atların soluyan nefesleri...

Dağın yamacında köy çatırtılarla yandı...
Tepede bir atlının gölgesi aydınlandı
Palasının ucundan damlıyor zulmete kan
İşte bir baskın verdi yine Taşyürek Osman.
Heyecana susayan ne kanlı bir gönül bu...
Haraç kesmiş kendine Çorum'a giden yolu
Ne bir kuş uçuruyor, ne kervan geçiriyor
Karşı koyan köyleri kılıçtan geçiriyor.
Yine bir köyü yaktı gazabının rüzgârı
Yangının ışığında göründü atlıları
Hepsinin arkasında sürünen gölgeler var
Kız erkek çoluk çocuk bağlanmış gidiyorlar
İbret olsun diyerek öteki köylere de
Bunları öldürecek şimdi kanlı dere
Bir sarp uçurum vardır gidilirken Çorum'a
Boşluklara açılan bu yalçın uçuruma
Uzak karlı dağlardan her akşam kurt inince
Daha siyah görünür ufuklarında gece
Daha yorgun gibidir semâsında yıldızlar
Bu yorgun yıldızların göklerde ruhu sızlar
Uçurumdan boşluğa baş dönmeden bakılmaz
Eğer kenarlarına yaklaşırsa biraz
Ölgün bir dua gibi derinden bir ses gelir
Taşların arasından sarı bir su yükselir
Kanlı dere diyorlar işte bu akan suya
Bu gece dere dalmış rüyalı bir uykuya
Taşlarda inleyerek sayıklıyor bu derdi
Onun iniltisine ufuklar cevap verdi
Gitgide yaklaşıyor zulmette bir uğultu
Atlılarıyla gelen Taşyürek Osman'dır bu.

. . . . .
. . . . .

MURADA ERDİREN PINARIN SESİ

Omuzunda testi su başında kız
Çözmüş sarı pullu yemenisini
Yayıp saçlarını dinliyor yalnız
Murada erdiren pınarın sesini

Çağırıp cennetten son yavuklusunu
Atıldı, gelince cevap adına
Açıp halka halka pınarın suyunu
Nazlı'yı erdirdi son muradına

Kadıköy

***

Teyzemin adı Sare
Kendisi mini mini bir fare
Girdiği kalpleri etmektedir pare pare
İnci dişli sırma saçlı güler yüzlü şen kız

Teyzemin gözleri mavi sema gibi
Genç mi ihtiyar mı muamma gibi
Güler yüzlü inci dişli sırma saçlı şen kız

GENÇLİK

Babama

Arkadaşlarının taşında ağla
Dört yıldır her yerde can verirken ilk
Bak bugün mukaddes duygularınla
Sana sus diyorlar zavallı gençlik.

Dört yıldır hudutta kan dökenlerin
Yaslarla kendin yaz mersiyesini
Dört yıldır hudutta kan dökenlerin
Matem yıllarında yükselt sesini.

Bir ah!.. demeden de bak Anadolu
Bekliyor imanla son saatini
Göklere dayanan dağların yolu
Hep kardeş kemiği hep kardeş teni

Git bugün o ıssız yollarda ağla
Dört yıldır her yerde can verirken ilk
Bak bugün mukaddes duygularınla
Sana sus derlerken... Haykır!.. ey gençlik.

1336 [1920] - Kış - Kadıköy

SAĞLIĞINDA YAYIMLADIĞI
ESKİ BİÇİMLİ
İLK ŞİİRLERİ
(1919-1925)

HÂLÂ SERVİLERDE AĞLIYORLAR MI?

Bir inilti duydum serviliklerde
Dedim: Burada da ağlayan var mı?
Yoksa tek başına bu kuytu yerde,
Eski bir sevgiyi anan rüzgâr mı?

Gözlere inerken siyah örtüler,
Umardım ki artık ölenler güler,
Yoksa hayatında sevmiş ölüler,
Hâlâ servilerde ağlıyorlar mı?

[1334/1918, Sonbahar, Ada /
Yeni Mecmua, 3.10.1918/İnci, 1.9.1919]

İMAN

İlk Yıldız

Loşlukta ararken elini, elim:
«Kırk akşam üst üste bakarsan eğer
İlk çıkan yıldıza, dedi sevgilim,
Dolarmış gönülde boş kalan bir yer!..»

Kırk akşam üst üste: «Sevsin!» sözünü
İlk çıkan yıldızla getirdim yâda.
Yine aratıyor her yarın dünü.
İmanım kalmadı yıldızlara da!..

[Üçüncü Kitap, Mart 1336/1920]

NAMUS

Ayşe'nin Mercanları

O güzel Ayşe'nin ak gerdanında
Daima parlardı üç dizi mercan.
Bunu takan derviş durup yanında:
Kopsun, dedi, günah işlediği an!..

Uzun günler geçti, nihayet bir yıl
Bir günah işledi kaynayıp kanı!
Ayşe eski Ayşe, yalnız o kızıl
Mercanlar sarmıyor ak gerdanını!..

[Üçüncü Kitap, Mart 1336/1920]

ÜÇ ÖLÜM

Madem ki vurmayan yine kalbidir,
Bembeyaz bir gülü koklarken ölsem,
Bir pala altında can versem de bir...
Madem ki vurmayan yine kalbidir!

1

Bu akşam korsanlar bekliyor pusu...
Enginden engine taşan rüzgârla,
Gökler alçalıp da kararınca su
Kalyonlar çatıştı gıcirtılarla.

Her pala yararken yer yer gökleri
Zulmette fışkırdı bir enseden kan
Boşlukta bir gölge ileri, geri
Sallandı.. Devrildi.. Öldü bir korsan.

2

Sonbahar, sonbahar, geldin mi yine,
Hastalar beklerken son günlerini?..
Beyaz bir gül alıp bir kız eline
Sıkıyor o şifa bulmaz yerini.

Birden için için bu hıçkırık ne?
Bir iki damla kan kızarttı gülü.
Gölgeler inerken sarı benzine
Elinden düştü gül... Şimdi kız ölü.

3

Işıklar solgundu avizelerde;
Siyah tülleriyle üryan kadınlar
Loş gölgeler gibi kıvrandı yerde...
Bu akşam Hakan'ın son matemi var!

Avutmak istiyor sebepsiz derdi...
Şehvetle damarlar şişip boynunda,
Bir billur kadehi kırıp can verdi.
En son bakirenin beyaz koynunda.

[Dördüncü Kitap, Nisan 1336/1920]

ÖKSÜZLÜK

Sahillerden açılan balık sandalları var...
Tâ baş taraflarında yakılan ateşlerin
Durgun suda alevden sallanan dalları var.

Yükseldi uzaklaşan sandallardan bir şarkı...
Bu, son bir hıçkırıktır, bir elemdir ki derin
Matemiyle anıyor yıkılan yüce Şarkı.

Pul pul parıldıyorken ayın altında deniz,
Arkamdan sesi geldi ufka dalan eşlerin...
Bu ilkbahar gecesi yalnız benim kimsesiz.

Kimsesiz, son matemini yaşıyan yâdıyım;
Bir ah bile demeden can veren yiğitlerin
Yollarını gözleyen illerin evlâdıyım!

Şimdi tâ uzaklara, Şarka dönerken yüzüm,
Anladım ki zavallı yurdumun acısını
Duymayan bu beldede kimsesizim, öksüzüm!

[Altıncı Kitap, Temmuz 1336/1920]

BİZ VE DENİZ

*Büyük kardeşim
Faruk Nâfiz'e*

Ademi hatırlatan ufuklarınla, deniz,
Azap çeken şu hasta göğsümüze dol, boşal!
Son seste benzimizi solduran gölgeyi al,
Biz ölürken gülmeyi isteyen kalblerdeniz.

Deniz, ne hulyalıdır sonsuz derinliklerin;
Durulmuş sularının koynunda uyut bizi.
Alsın da dalgaların en son nefesimizi,
Fânilerin gezdiği yorgun sahillere in.

İN, de ki: Sevenlerin alınını ölüm eğmez;
Atılın dalgalara, beklerken sizi adem.
Parlatmasın gözleri ölürken bir damla nem,
Elli yıllık ömrümüz hicrana bile değmez!

[Altıncı Kitap, Temmuz 1336/1920]

HERKES GİBİ

Gönlümle baş başa düşündüm demin;
Artık bir sihirsiz nefes gibisin.
Şimdi tâ içinde bomboş kalbimin
Akisleri sönen bir ses gibisin.

Mâziye karışıp sevda yeminim,
Bir anda unuttum seni, eminim,
Kalbimde kalbine yok bile kinim
Bence artık sen de herkes gibisin.

[Altıncı Kitap, Temmuz 1336/1920]

UYAN FATMA

Göğsüme yaslan da yatağından in,
Gel uyan uykudan, beni ağlatma!
Geçen yıl elinle bağa diktiğın
Üzümler sarardı... Ah uyan, Fatma!

Bak, sabah açıldı... Bak, kütükleri
Işıklar parlattı, uyan, diyorum!..
Saatler geçiyor, ben bu esmeri
Baygın uykulardan silkemiyorum...

[Altıncı Kitap, Temmuz 1336/1920]

SULARI SOĞUK PINAR

Suları soğuk pınar,
Suları soğuk pınar,
Ateşten dudaklarını
Göğsüne koydu da yâr
Sen neden ısınmadın
Sen neden ısınmadın?

Gençliğe Masal: 1

KIRK HARAMİLERİN ESİRİ

Abmet Hâmit'e

Geniş dallardan sızan gecenin gölgesiyle,
Ormanda uğuldayan rüzgârların sesiyle,
Bu akşam renklerini kaybedince her çiçek:
Bir kahraman esirin kolları kesilecek...

Bu bir şanlı erdir ki Rabbi bulmuş kanında...
Bir kere düşürmeden yüksek mağrur alnında
Alevden bir sancağın taşımış gölgesini...
Memleketler çökermiş yükseltince sesini.
Tam altı yüz yirmi yıl bir nur için dövüşmüş,
Fakat günün birinde kâfir eline düşmüş...
Şimdi ezmek istiyor onu Kırk Haramiler,
Bu son akşam kalbinde Rabbi bulmazsa eğer
Ormanda renklerini kaybedince her çiçek
Bir vuruşta bin kesen kolları kesilecek!

İşte rüzgârda uçan alevleriyle yer yer
Siyah ağaçlıklardan parladı meşaleler...
Dumanlı bir kızılık ormanı gölgeliyor
Şanlı esirleriyle Haramiler geliyor...

...Ağaçsız bir meydanda büyük kütükler yandı:
Haydutların karanlık yüzleri aydınlandı...
Küçük bir oda gibi yosunlanmış bir taş
Kendisine taht yapan Haramilerin Baş,
Bir şeyler mırıldandı, bir şeyler emreyledi
Sonra boğuk bir sesle: Haydi kesiniz, dedi...
Haydutlar ağır ağır çekilirken geriye
Geniş yüksek bir gölge itildi ileriye...
Tunç bir çehre parladı alevin rüzgârıyla

Yüksek gururlu alını, geniş omuzlarıyla
Kolları kesilecek kahraman esirdir bu...
Ne dudakları sarı, ne gözlerinde korku
Bir demir heykel gibi öyle hissiz bekliyor...
Nihayet hep kütükler olunca bir yığın kor:
Haydutların içinden birisi ilerledi
Kolların kesilecek, haydi hazırlan dedi...
Zulmette parıldadı çeliği bir baltanın
Kuru bir ses duyuldu, sonra fıskıran kanın
Damlaları ateşten yer yer duman çıkardı:
Şimdi şanlı esirin yalnız bir kolu vardı...
Ormanı baştan başa dolaştı boğuk bir ses:
«Öteki kolu da kes! Öteki kolu da kes!..»
Bıraktığı baltayı cellât alırken yerden,
Meydana gölgeleri yakınlaşan göklerden:
Haykırıldı bir büyük şanlı mâzinin yâdı
Birden balta esirin elinde parıldadı!..

[Alemdar, 21.8.1336/1920]

LÂDES

Güzide Halama

Lâdes tutuşalım seninle diye
Dün gece yalvardım şen sevgiliye.
İmalı bir eda verip sesine,
Sevgili dedi ki: «Söyle nesine?..»
Dedim: «— Aldatırsam eğer ben seni,
Bir kere öpeyim beyaz enseni;
Aldanırsam üç gün yüzüme bakma!
Saçını önümde çözüp bırakma!..»

Görelim yenecek diye kim kimi,
Güldü, kabul etti bu teklifimi.
Artık her sözümünden bir hile seçti...
Dakikalar geçti... Saatler geçti...
Ne onu aldattım, ne de aldandım,
Bu böyle seneler sürecektir sandım...
Onun dalgınlığı benden de derin,
Eski bir Şark işi ipek minderin
Bir ucunda kendi, bir ucunda ben,
Gözlerimiz yerde düşünüyorken
Ne hile bulalım diye yarına,
Birden o saçını omuzlarına
Tel tel dağıtarak karşımda durdu.
Sonra dizlerime düşüp oturdu,
Dedi ki: «— Yakınlaş! Yakınlaş! Eğil!»
Artık ben lâdesi cezayı değil
Bütün varlığımı unuttum bir an...
Bu beklenilmeyen iltifatından
Binlerce ihtimal gelirken akla,
Dedi: «— Şu fildişi ince tarakla
Saçlarımı tara hiç incitmeden!..»
Daha tarağına elim gitmeden
Güldü «lâdes» diye yerden kalkarak:
Düştü parçalandı yerlerde tarak...

[Ümid, 26.8.1336 - 1920/Akbaba, 14.6.1928]

EFENİN NASİHATI

Fanî enginlere atıp ruhunu
Bir nura yürüyen ölülerimiz biz!
Mukaddestir bizim son harabemiz
Çekil yolcu!. Çekil çığneme onu!.

Beyninde ademin şimşegi çaksın,
Bu yerler tarihi kanla yenmiştir,
Her taşı ölümlle sihirlenmiştir;
Yolcu! Gafil yolcu! Çarpılacaksınız!

[Alemdar, 28.8.1336/1920]

BAHARIN İLK GÜNÜ

Seyredip baharı penceresinden
Mâzisi bembeyaz geçmiş bir kadın.
Dedi: Elem duydum her şen sesinden
Keşke bahar! Keşke açılmasaydın!.

Ömrümün hep böyle sevgisiz, sessiz
Mâziye karışmış kaç baharı var?
Ne eski bir çehre, ne kalbde bir iz!
Ah!. Açılma bahar! Açılma bahar!.

[Alemdar, 28.8.1336/1920]

BİR DAKİKA

Sevgili Yusuf Ziya'ya

Deniz durgun göl gibi, gitgide genişliyor
Sular kayalıklarda nurdan izler işliyor,
Engine sarkan gökler baştan başa yıldızlı..
Şimdi göğsümde kalbim çarpıyor hızlı hızlı.

Göklerden bir yıldızın gölgesi düşmüş suya
Dalmış suyun koynunda bir gecelik uykuya
Bazan uzunlaşıyor, bazan da kıvranıyor
Durgun suyun altında bir mum gibi yanıyor

Yakın olayım diye bu gökten gelen ize
Öyle eğilmişim ki kayalardan denize
Alnımdan düşen saçlar yorulmuş suya değdi
Baktım geniş ufuklar başımın üstündeydi

Bilemem nasıl oldu geldi ki öyle bir an
Yenilmez bir haz duyup denize atılmaktan
Kurtulmak ne kolaymış fâniliğimden dedim
Doğrudum atılırken bir dakika titredim.

Bir dakika sonsuzluk doldu taşı gönlümden
Bir dakika bir ömrü kurtarmıştı ölümden

[Alemdar, 4.9.1336/1920]

KAÇIRILAN KIZ KARDEŞLER

Gençliğe Masal

Biri: Efelerin yavuklusudur
Baygın gözleriyle bir içim sudur.

Öbürü: Fırtına ezdi ezeli
Yıkılan sarayın en son güzeli.

Biri: Akdeniz'de saçını tarar,
Sahilde sönerken ölü dalgalar
Dişi kaplan yatmış gibi pusuda,

Kırılan aksini seyreder suda...

Öbürü: Kasrının kubbelerini,
Ulu mabedinin en dik yerini,
İki şanlı nehre aksettiriyor.

Bu aksin önünde ruhu eriyor...

Birinci çapkındır, şen, edalıdır,
İkinci yorgun bir söğüt dalıdır!

Bu iki kardeşe göz koymuşlardı;

Göz koyanların bir kölesi vardı;

Bu köle tarihin namlı hırsızını,

İlk önce kaçırdı birinci kızını!

Nabzını boşlukta sayan bir gece,

Göğsünde şahablar kayan bir gece,

Arkadan kolları bağlanıp kızın,

Baygın kaçırıldı kız apansızın...

Yorulmuş efeler uyuyorlardı,

Hepsinde son cenkten bir yara vardı.

Yüzlerde matem derin izleri,

Biraz solgun gibi tunç benizleri!

Nihayet ufukta açınca sabah,

Dağlardan, dağlara aksetti bir ah!

Her efe hırsından bir kaya kırdı...

Gözleri kanlanan Reis haykırdı:

O kahpe hırsızı git devir efe!..
Atına atlayan bir demir efe,
Kaçırılan kızın ardına düştü..
Yolda bine karşı bir tek dövüştü,
Her sıyrılışta palası kından,
Eğilip dörtnala giden atından,
Boşluğa bir kafa yuvarlıyordu!
Önünde kaçarken bu kahpe ordu
Ala boyuyordu mor cepkenini...
Sağ kolundan sarkan sırma yenini
Paladan damlayan kan kızartmıştı,
Onun dövüştükle gayzı artmıştı!..

Bir leke sürmedi o gururuna,
Böyle senelerce aşkı uğruna
Durup dinlenmeden döktü kanını
Bütün bir cihanın dört bir yanını
Kulaktan kulağa dolaştı adı,
Bir efsane oldu aşkının yâdı.
Böyle senelerce kendini yordu,
Ne çare bir türlü bulamıyordu...
şimdi sevgilisi çok uzak yerde,
Bin pusu kurulan dik tepelerde.
Onunsa kalbinde gizli bir yara,
Çalan ve çaldıran mağrur başlara
Bir yıldırım gibi gökten düşecek,
Kıyamete kadar tek dövüşecek!..

[Alemdar, 18.9.1336/1920]

AZİZE

Bir ilâhi gibi içten duyulur
Seven gönüllere âşına sesin:
Başında hâle-nur, gözlerinde nur,
Sevda mabedinde bir azizesin...

Sihrinle dolarken boş muhayyelem,
Gözlerinle telkin edilen dinin
Kitabı ne kadar olsa da elem
En zâhit kuluyum ben mabedinin...

Rüyaya daldıran şarabını sun,
Önünde gönlümle gelirken dize.
Şu yanan alnıma bir kere dokun,
Azize! Gözleri nurdan Azize!..

[Ümid, 23.9.1336/1920]

BENİM GÖNLÜM

Gönlü kelebek olan şaire

Benim gönlüm bir kartaldır,
Nerde güzel görürsem ben:
Haydi derim haydi saldır!
Böyle her an dövüşmekten
Gagasının rengi aldır!..

Göklerinde tek yaşıyor,
Gönüllerin ilâhıdır!
Gönüllerle uğraşıyor,
Her fırtına bir âhıdır!..

Açılınca kanatları,
Gölgesiyle kaplanır yer!
Kızıl, kumral, siyah, sarı
Bütün başlar eğilirler!..

Hiçbir avcı vuramadı,
Vuramaz da zannederim!
Gönlümün yok başka adı,
Benim gönlüm benim derim!..

Hayır!.. Gönlüm bir kartaldır,
Nerde güzel görürsem ben;
Haydi derim haydi saldır!
Böyle her an kan dökmekten,
Gagasının rengi aldır!..

[Alemdar, 25.9.1336 - 1920/Akbaba, 5.4.1928]

DERGÂHIN KUYUSU

Büyükbabama

Ne içli bir dua, ne içten bir âh,
Uyuyor serviler altında dergâh!..
Kaç kere gönlümü dinledi bu yer.
Tek tük kandillerde yorgun alevler
Titriyor gecenin sert rüzgârıyla.
Gece sanki sönen yıldızlarıyla
Gölgeli dergâhın dolmuş içine...
Bir inilti, bir ses... Bu yalvarış ne?

Yarabbi, ne içten anıldı adın!..
«Ölmeden öl!» diyen bir itikadın
Gönülden duyarak ulu sesini,
Ruha şifa sunan felsefesini,
Biri zikrediyor dergâhta işte.
Göklere yükselen bu inleyişte
Elemi gizlidir bir âh u vâhın.
Çoktan dervişleri yattı dergâhın...
Bu yalvaran kimdir, kim bu zikreden?
Yoksa ağlıyor mu gönlüm bilmeden!
Gönül! Bu inilti senden mi geldi?..
Hayır, işte o ses yine yükseldi,
Yine yalvarıyor, yine ağlıyor.
Gözümü dumandan eli bağlıyor
İçimde yakılan bir buhurdanın...
Vuruşu duruyor kalbimde kanın.
Bir hayalet oldu yanan benliğim:
Bu kuvvetli ruh kim? Bu zikreden kim?
Kim bu varlığını kendine çeken?..
Şimdi bir zulmette gölge gibi ben
O yalvaran sese ilerliyorum,
«Benliğim ölmeden öldü!» diyorum...
Böyle yürüyerek geçtikçe her an,

Gitgide geliyor sesi yakından
Gitgide sinerken ben gölgelere
Yorgun ayaklarım çarptı bir yere.
Titredim bir taşa ânî temasla,
Ömrümde bu kadar korkmadım asla:
Sanki ta kalbimi bir bıçak yardı...
Önümde bir küme karanlık vardı.
Bütün varlığımı bir an unuttum,
Yavaşça eğilip o yeri tuttum.
Dergâh kuyusunun duvarıydı bu...
Yeniden benzimi sararttı korku.
Burdan geliyordu o iniltiler!
Gönülde titrerken şüpheli bir yer
Allaha yalvaran Allahın adı
Beynimin içinde bir uğuldadı.
Sanki bir dakika çarpmadı kalbim...
Ey ulu Allahım, ey ulu Rabbim!
Kuyuda zikreden, ağlayan kimdi?
İçine eğildim... Anladım şimdi:
İsm-i Celâlini candan andıkça,
Yer yer yükselerek çalkalandıkça,
Kuyunun zulmette parlayan suyu...
Kuyu zikrediyor, ağlıyor kuyu!..

[Ümid, 7 Teşrin-i evvel 1336/1920]

AYIN AKSİNDEKİ GÖZLER

Bir bebek için

Bu gece beyazlaşmış, ayın altında yine,
Deniz durgun uzuyor göz alabildiğine...

Uykuda kâinatın rüya gören bir demi:
Sislerde hayaletler sulardan yükseliyor.
Kalbden sayıklayarak ummandaki elemi,
Deniz loş gölgelerle bana doğru geliyor!..

Şimdi yorgun alımda hafif serinliği var
Suları yavaş yavaş kımıldatan rüzgârın.
Başımın üstünde: Ay, tek tük sönük yıldızlar,
Önümde: Beyazlaşan gölgesi kayaların...

Sonra, kırık bir ayna, gökteki ay yerine
Parlayan parçalarla sularda sallanıyor,
Bu beyaz kırıkların bakarsa içlerine
İnsan kendi aksini göreceğim sanıyor.

Eğildim görmek için korkudan koptu ödüm,
Birleşti yavaş yavaş o parlayan parçalar.
Kendi aksimi değil, iki siyah göz gördüm:
Şimdi ne yana baksam o sevgili gözler var...

[Ümid, 1336/1920, sayı 12]

DERENİN KENARINDAKİ İHTİYAR

Dünün tesellisini bekleyerek yarından
Bir akşam geçiyordum bir dere kenarından.
Sararmış yosunlarla sürükleniyordu su.
Kıyılarda çürüyen yaprakların kokusu
Ölen bir sonbaharın na'sından yükselmişti,
Bir koku ki açılan bir mezardan gelmişti...
Bu ölü yaprakların karşısında titredim,
Çürüyen baharların son kemikleri dedim.
Bir su ki gider mutlak işte serviliklere...
Artık ilerliyorum, başım eğilmiş yere;
Ağır ağır arkamdan geldi ayak sesleri,
Bir ak saçlı ihtiyar gördüm dönünce geri.
O yüzüme bakmadan yürüdü suya doğru,
Dikkatle gözetledim ne yapacak diye bu.
Kıyılarda çürüyen yapraklara eğildi,
Hepsini birer birer alıp eliyle sildi,
Hepsini kucaklayıp koynunda sıktı... Sonra,
Teker teker fırlattı sürüklenen sulara...
Şimdi arkalarından ağlayarak bakıyor...
Suları gölgelendi, dere yorgun akıyor...
Bir sonbahar gecesi matemiyle alçaldı,
Artık orda ihtiyar bir yığın gölge kaldı.

[Alemdar, 16 Teşrin-i evvel 1336/1920]

ŞEHVET

— Ormanda yanan kız —

Dallardan süzölüp batarken güneş,
Ormanda kayboldu şehvetin kızı...
Bir kucak çalıdan yaktı bir ateş,
Elleri kırmızı, yüzü kırmızı...

Birden tâ omzunda parladı alev,
Boynundan çift örgü düşüp sallandı.
Kapladı ruhunu ateşten bir dev,
Sokuldu... Sokuldu... Sokuldu yandı...

[Alemdar, 30.10.1336/1920]

BİR PRENSES İÇİN MEKTUP

Karanlık yollarda karanlık esen
Bir rüzgârım ki ben membaı çamur,
O yeşil gözlerle öyle bakma sen,
Başka bir gönülde git tahtını kur...

Gözlerinde yanan o alevi sil,
Atılırim aşkı görsem her kimde.
Ben iblisim kadın, yanmaktan değil,
Yakmaktan zevk duydum cehennemimde!

[Alemdar, 30.10.1336/1920]

DELİNİN BİRİNCİ DUASI

Fâni halkettiye beni de eğer
Zaman gelecek ki yorgun gözlerim
Derin çizgilerle çevrilecektir.
Yarabbi, o zaman kış olsun, derim!

Uzun, sonsuz, bir kış, son kar yağarken
Bahçeler bir daha çiçeklenmesin.
Tahammül edemem, ben ihtiyarken
Membayı kurusun her gülen sesin...

«İhtiyar» diyerek kadid elimi
Çizgisiz ağzıyla öperse bir genç,
Yârabbi, o zaman doğrult belimi...
Yanında za'fımla olmayım iğrenç!

[Ümid, 3 Teşrin-i sâni, 1336/1920]

DELİNİN İKİNCİ DUASI*

Hasretle geçiyorken böyle her günüm düne
Yığılır da seneler senelerin üstüne
Kaparsa gözlerini bütün sevgililerim,
Kalmazsa yeryüzünde dayanacak bir yerim,
Yârabbi, ben ölmeden sen beni öldür, derim...

Ne olur büyüklüğün bir teselli yaratsa!
Eğer ölüm bir ceza, hayat bir mükâfatsa,
Bütün sevdiklerimden daha çoktur günahım.
Bir isyana dönmeden şimdi yalvaran âhım
İlk önce beni öldür, beni öldür, Allahım...

[Ümid, 9 Eylül 1336/1920, sayı 9
Yarın, 6 Nisan 1338 - 1922]

(*) "Yarın" dergisinde yanlışlıkla "Delinin Birinci Duası" başlığıyla yayımlanan bu şiir, Ümid dergisinde O. Seyfi'ye sunulmuş olup ilk dizesi şöyledir:

Ben şimdiden ağlarken yalnız geçen her güne

OCAK BAŞI

İkinci İhtiyar

Öyleyse gel şöyle karşıma otur
(Bir müddet sükût)
Şimdi seviyorum ocak başını,
Bizlerin bu en son arkadaşını!

Birinci İhtiyar

Ne dedin?

İkinci İhtiyar

Evet hep ihtiyarlar
Bu küllü ateşte teselli arar;
Emin ol yegâne dostumuz odur!

Birinci İhtiyar

Böyle bir düşünce beni korkutur!

İkinci İhtiyar

Sonra, ocak başı ne hoştur bilsen,
Şöyle bir koltuğa gömülüp de sen
Kızaran küllerde rüya gördün mü?..

Birinci İhtiyar

Hayır ben doğrusu.. Şey..

İkinci İhtiyar

Ya!.. Gördün mü!

Ne diyordum, evet öyleyse dinle:
Baş başa kalınca kendi kendinle
Koltuğu çekersin ocağa karşı,
Kışın da gül açan bu bağa karşı!
Solgun avuçların kırmızılaşır,
Gözlerin içinde yıldızlar taşır,
Bırak, uğuldasın damda rüzgârı,
Sen dinlerken ince çıtırtıları
Eğilip dalarsın külde kohlara,
Kapanır içinde her gizli yara.
Kalbine bir ılık baygınlık dolar,
Gitgide...

(Birden susar, birinci ihtiyara bakar)
Fakat sen dinlemiyorsun!..

Birinci İhtiyar

(Dalgın)

Hayır, dinliyorum, ha! Ne diyorsun?..

İkinci İhtiyar

Anladım boş yere söylemişim ben!
Yalnız bir köşede hayatı geçen
Her ihtiyar bilir bu hali mutlak!

Birinci İhtiyar

Çok yanlış düşündün bu sefer de bak.

İkinci İhtiyar

O da niçin?

Birinci İhtiyar

Çünkü.. Yalnız değilim!

İkinci İhtiyar

Arkadaşın olan bu bahtiyar kim?..

Birinci İhtiyar (Mağrur ve mesut)

Kızım!..

İkinci İhtiyar

Ne, kızın mı? Nasıl şey?. Nerde?.
On yıl gençleşse de şimdi bu yerde
Yine memnun olmaz gönlüm bu kadar..

Birinci İhtiyar

Evet sırma saçlı bir çocuğum var,
Kırlara çıkmıştı nerdeyse gelir,
Gelir boş kalbimde sesi yükselir!.

İkinci İhtiyar

Güzel mi? İsmi ne?.. Haydi cevap ver,
Sen böyle daima susarsan eğer
Ben şimdi meraktan çatlayacağım!

Birinci İhtiyar (Müstehzi)

Bir odun atıver söndü ocağım..

İkinci İhtiyar

Hain!..

(Kapı tarafından ayak sesleri gelir)

Birinci İhtiyar

Dur: Üzülme geliyor işte!

İkinci İhtiyar

Öldüren bir şey var bu bekleyişte!

(Kapı tarafından kahkahalar işitilir sonra taze
bir genç kız sesi)

Kızın sesi

Baba!.. Açılmıyor bir türlü kapı,
Çiçekler düşecek, ne aksilik bu!..

[Alemdar, 6 Teşrin-i sâni 1336/1920]

İKİ DERT

Yusuf Ziya'ya

Gönülden inledi, içten inledi,
«Ben anlatayım da bir dinle,» dedi,
«Sonra sen istersen bu hâlime gül:
«Evde üç kişiyiz, üç dertli gönül;
«Hepimiz elemle uğraşıyoruz,
«Kör dolaşıyoruz, kör yaşıyoruz.
«Bir gün anlamadık birbirimizi,
«Sade bir damla kan bağlıyor bizi,
«Annem düşünceli, daima küskün,
«Yok ömrümde onu şen gördüğüm gün;
«Kardeşim neşesiz, durgun bir çocuk,
«Hep gözleri yaşlı, hep benzi uçuk,
«Ben vakitten evveli ihtiyarlayan,
«Sevgisiz, emelsiz, günleri sayan,
«Mâziye ağlayan bedbaht, bir deli,
«Her gün biraz daha gönlüm kederli,
«Onların içinde ben de sessizim;
«Düşün ki: Ne hazin oluyor bizim
«Aynı dam altında toplanışımız,
«Mâziyi hasretle her anışımız...
«İsli bir lambanın kör ışığında
«Koynuna gölgeler gömülen oda
«Dinlerken soluyan nefesimizi,
«Başka başka hisle ayırır bizi:
«Annem gençliğini içten yâd eder,
«O eski günlerim ne günlermiş der,
«Tam sekiz yıl evvel can veren babam,
«Gözümün önüne gelir her akşam!
«Kardeşim: Kafesten geceye dalar,
«Kim bilir onun da ne elemi var?
«Ben, beni terkeden, beni aldatan,
«Bir sonu gelmeyen kâbusa atan

«Kadının yaşarım hâtırasını;
«Gönlüm tutuyorken hâlâ yasını
«Maziyle uğraşan vuran dövüşen
«Gururum kırılır... Lambadan düşen
«Işıқта görürüm onun yüzünü,
«Yeniden yaşarım her eski günü!
«Boynuma dolanır sanki kolları,
«Uzun kirpiklerle o anda yarı
«Kapanan gözleri: Seviyorum, der!..
«Arzuyla tutuşup kalbimde bir yer:
«Söyle beni neden bıraktın? derim,
«İçimden kahrolur ölmek isterim!..
«Bir azap akarken heyecanıma
«Uzanan kollarım düşer yanıma;
«Önümden kaybolur o yavaş yavaş!..
«Gönlüme dökülür iki damla yaş...
«Bu böyle giderse öleceğim ben!..
«Emin ol kardeşim o yanımdayken
«Ne böyle elemli, ne de bîkestim!..
Artık ağlıyordu, sözünü kestim,
Dedim ki: «Üzülme, derdim senden çok,
«Benim annem de yok, sevgilim de yok!..»

[Alemdar, 13 Teşrin-i sâni 1336/1920]

CEMİL ÖLÜRKEN

Mesut Cemil'e

Elâ gözleri dalgın, geniş alını sararmış,
Bir sanatkâr hastadır, Cemil hasta yatıyor.
Odayı bir matemın görünmez rengi sarmış,
Başında duranların kalbi yorgun atıyor.

İnce parmaklarım ıslattı gözyaşları.
Odanın sükûnunda hıçkırıklar inledi.
Hastanın yavaş yavaş çatılarak kaşları,
Sanki derinden gelen bir sadayı dinledi.

Mukaddes elemını andı bir kere daha;
Uzak serviliklere çevirerek yüzünü.
Ah! Ey gafil fâniler iman edin Allaha!
Bir ilâhi ruhun da geldi işte son günü...

Çok kudrêtlı oluyor bir dehanın gururu.
Ecel! Onun yanına sen de el bağlayıp gir!
Nefesinle titreyen fânilerden değil bu,
Ölmeyen bir sanatkâr ölüm döşegindedir.

Gökler geri alıyor yeryüzünden sesini.
Şimdi geniş alnında ebedin gölgesi var!
Başında ağlayanlar sonuncu bestesini,
Ağır ağır kapanan gözlerinden duyduklar!..

[Alemdar, 21 Teşrin-i sâni 1336/1920]

MERAK

(Fantezi Köy Hikâyesi)

Çok sevdiğim babacığma

1

Köylü diyordu ki geçti üç salı
Bu kız köyümüze ayak basalı;
Sıkıntı veriyor burada yeri;
Köye ilk geldiği salıdan beri
Çıkmadı en ufak bir işi bile,
Yüzünü görmedi bir kişi bile,
Hatta tanımıyor kadınlarımız,
Köye merak oldu doğrusu bu kız!
Yaşıyor bizlerden büsbütün ayrı
Ne şerri dokunur ne de bir hayrı,
Bizden yüksek görüp kendi yerini
Bozmasaydı köyün âdetlerini!
Gücümüze giden budur diyordu,
Sonra birer birer naklediyordu:
Günü saran çitin dışarısında,
Dağa giden yolun tam yarısında
Yağan yağmurlarla damı kararmış,
Duvarları çökük bir evi varmış,
Bu yer benziyormuş âdeta ine,
Kadınları gitmiş sefa geldine,
Kapısını birçok defa çalmışlar,
Ne kapı açan var, ne bir cevap var!..
Senelerce evvel, yine bu köyle
Kurulan eski bir âdete böyle
Riayet etmeyen kim olabilir?
Böyle saygısızlık kimin haddidir?
Bu sır günden güne derinleşmede;
Her akşam toplanıp kızlar çeşmede:

«Dertli bir Sultandır bu» diyorlarmış
Evinin önüne gidiyorlarmış.
Çıkmadan dağların sert rüzgârına,
İnmeden güneşli tarlalarına,
Her sabah o yoldan geçen gençlerin
Mânalı gözleri daha çok derin.
Kiminde boncuklar kiminde çiçek
Hepsi de diyor ki: Beni sevecek!
Kahvede yine bu dedikodu var,
Ev ev dolaşarak kocakarılar
Diyorlar ki: Bu kız kahpe bir kadın,
Bu hâli mutlaka kem bir maksadın!..
Kötü söz söylerken herkes bu hâle,
Eminim bütün köy girdi vebâle.
Fakat taassubun omzunda merak
Kar topu gibi de yuvarlanarak
Saatler geçtikçe bir çığ oluyor,
Köy susuz bir hayvan gibi soluyor.

2

Nihayet kahvede karar verdiler,
Bu kız kapısını açmazsa eğer
Çeşmeye gelince yine bu gece
Zorla açılacak yüzünden peçe!
Bu karara imam itiraz etti,
Köylüler ilkönce biraz naz etti,
Sonra yemin edip hepsi Allaha,
Dediler: Gidilsin bir kere daha
Kapıyı açmazsa bu sefer de, biz
O kıza haddini bildireceğiz!..

Kadınlar kapıyı yine çaldılar,
 Fakat yine aksi cevap aldılar!
 Köyü baştan başa sarstı bu haber,
 Coşan halkla doldu her sokak, her yer,
 Hepsinin bir kalbe toplanıp kalbi
 Dalgalarla akan bir nehir gibi,
 Homurdanaraktan çıktılar yola,
 Bazı sağa taşıp bazan da sola
 Nihayet o eve gelip durdular,
 Kapıyı bir kere daha vurdular,
 Fakat bir netice çıkmadı bundan,
 Belki bayılmıştı kız korkusundan!..
 Şimdi camları bir bir kırıyorlar,
 Hep emrediyorlar, haykırıyorlar:
 «Ya evi yakarız! Ya evinden çık!..»
 Bu coşan kitlenin önünde artık
 İmamın sözleri kâr etmiyordu,
 Herkes: Yakılmalı evi! diyordu.
 Şimdi son noktaya gelmişti merak,
 Fakat içlerinden kimse çıkarak
 Bu belâlı işi baş edemedi:
 Hepsi gece gelsin görelim dedi!

Zavallı üç gece çıkmadı suya, ..
 Dalarken zulmette dağlar uykuya
 Köylüler yolunu hep beklediler,
 Yarın gece mutlak çıkar dediler.
 Bu işte heyecan duyuyordumben,
 Nihayet dördüncü günde bilmeden
 Merakın önünde boynumu eğdim,
 Ben de köylülerin içlerindeydim...

Hissimiz mantığın çok haricinde,
Göğüslerimizden bir an içinde
Fırlayacak gibi çarpan kalbimiz,
Karanlık yolları bekliyorduk biz!
Yüksek çınarların altına yattık,
Hep birbirimizi gülüp aldattık,
İşte bak karşıdan geliyor diye!
Kimimiz: Bir öküz olsun hediye,
Şunu ilk görene benden! diyordu;
Canı sıkılanlar hep gidiyordu.
Nihayet kalmıştık on, on beş kişi.
Sonuna erdirmek için bu işi,
Dedikodusunu yaparken kızın,
Bilmem nasıl oldu, sustuk ansızın,
Ne bir söz söyleyen ne de bir gülen,
Baktım, uzaklarda ufka gömülen
Dağların ardında ateş yanıyor,
Gökler ağır ağır aydınlanıyor,
Yola çınarların düştü gölgesi,
Yorgun köpeklerin ürüyen sesi
Akisler inletti boş sokaklarda,
Damlar aydınlandı loş sokaklarda,
Dağların ardından ateş yükseldi,
Parlayan bir kavis boşluğu deldi,
Ay doğuyor dedi, yanımdan biri.
Elimle eşerek yattığım yeri:
Artık vakit geçti, gelmez ki dedim!
Bu gece boş yere ben de bekledim.
Aydın doğduğunu haber veren ses
Dedi ki: Sus artık, lakırdıyı kes!
Bak, yolun ucunda bir karaltı var.
Baktım, bembeyazdı uzayan yollar,
Uzakta bir gölge, bu oydu mutlak;
Bazan ilerleyip bazan durarak
Büyüdü şek'laldı geçti önümden.
Bir anda düşünüp anladım ki ben

Nihayet çıkmıştı kalınca susuz,
Uzun gecelerden sanki uykusuz,
Her adım attıkça bir sallanıyor,
Bu gece yolları emin sanıyor.
Şimdi titriyorken heyecanımdan:
Dur! diye haykırdı biri yanımdan,
Bir anda fırlayıp tarlayı aştım,
Ben de köylülerle kıza yaklaştım;
Öyle vahşiydik ki, zavallı yıldız!
Birden bir hamleyle peçe açıldı!
Yan gözle şöyle bir yüzüne baktım;
Kendimi sıkmasam ağlayacaktım:
Yarabbî ne çirkin bir kadındı bu!
Yarabbî ne çirkin bir kadındı bu!

[Ümid, 25 Teşrin-i sâni 1336/1920]

YARALI HAYALET

*Karaosmanoğulları'ndan
Cevat ve Fevzi'ye*

Bir gece bir odada dört arkadaş toplandık;
Bir uzak rüya olan geçmiş günleri andık.
Gözlerimiz yaşlıydı, gönüllerimiz mahzun,
Hepimiz memleketten konuştuk uzun uzun
Dördümüzden ikisi Aydın uşaklarından,
Efelerin kanıydı damarlarındaki kan;
Onlardı en ziyade ağlayan için için...
Bu hali nihayete erdirebilmek için
Bir sedefli tambura vererek küçüğüne
Dedim ki: «Kımıldanın. Bu küskün hâliniz ne?
Bir çal da dinleyelim, haydi, Sarı Zeybeği;
Canlansın gözümüzde yalçın dağların beyi...»
Çaldı, tamburasından tarihin sesi geldi,
Dağlara yaslanarak Sarı Zeybek yükseldi.
Çaldı, her nağmesinde haykırarak şanını,
Şu dağlarda bir olan Zeybeğin destanını...
Kardeşi adım adım oynuyordu ortada;
Gölgeler kırılıyor, sarsılıyordu oda,
Diz çökerek vurdukça sağa sola dizini.
Başına çıkan kanı kızartmıştı benzini;
Parlayan bakışları ilâhileşiyordu...
Her sarsıntı gönlümde bir külü eşiyordu!
Gözlerim yavaş yavaş dumanlandı, karardı,
Sandım ki odamızı bir mavi duman sardı.
Gitgide koyulaştı bu mavi, renksiz duman,
Gitgide hayal oldu orta yerde oynayan.
Sonra, birden, o hayal parçaladı bu sisi,
Artık şimdi oynayan değildi deminkisi...
Daldım karanlığına en derin hayretlerin;
Her adımı beynimde uğuldayan bir erin
Endamı ince uzun, omuzları enliydi,
Sarı burma bıyıklı, sırma mor cepkenliydi.

Kaç kereler görmüştüm bu yüzü rüyada ben!
Yer gök yarılr gibi haykırıyor oynarken,
Gönülden âşınayım erliğine bu sesin.
Sen misin, Sarı Zeybek? Sarı Zeybek, sen misin?
Zeybek, sendeliyorsun! O ne? Soluyor benzin!
Yere, eskisi gibi, hızlı vurmuyor dizin...
Gözlerin kapanıyor... Sana ne oldu, aman?
O ne? Mor cepkeninden neden akıyor al kan?
Bir kâfirin imansız kurşununa yandın mı?
Ah ey Sarı Zeybeğim, sen de yaralandın mı?..

Teşrin-i evvel, 1336

[Yedinci Kitap, Kânun-ı evvel 1336/1920]

MEVLÂNÂ

Sararken alnımı yokluğun tacı
Gönülden silindi neşeyle acı
Kalbe muhabbette buldum ilacı
Ben de mürîdinim işte Mevlânâ

Ebede set çeken zulmeti deldim
Aşkı içten duydum Arş'a yükseldim
Kalbden temizlendim huzura geldim
Ben de mürîdinim işte Mevlânâ.

[Yedinci Kitap, Kânun-ı evvel 1336/1920]

YOLCU YOLUN ŞARKSA

Yolcu, yolun Şarksa, ansızın çöken
Her taşı mukaddes harabeyi sor.
Orada son damla kanını döken
Yaralı yiğitler dövüş ediyor.

Yolcu, yolun Şarksa, bahçelerinde
Güllerin üstüne silâh çatılan,
Baharı kan olan illere in de,
O yeri özleyen gönülleri an.

Yolcu, yolun Şarka uğrarsa yarın,
Elinde zaferden kopan çiçekle,
Göklere dayanan karlı dağların
Ardından yükselen güneşi bekle.

[Yedinci Kitap, Kânun-ı evvel 1336/1920]

GÖLGESİ

Suat Derviş'e

Ağlasa da gizliyor gözlerinin yaşını;
Bir kere eğemedim bu kadının başını.
Kaç kere sürükledi gururumu ölüme
Fırtınalar yaratan benim coşkun gönlüme.
Cevapları o kadar heyecansız ki onun,
Kaç kere iman ettim, hiçliğine ruhunun.
Kaç kere hissettim ki, yine bu gece gibi,
Güzelliğin önünde, dolup çarpmadı kalbi.
Ne mehtabın aksine yelken açan bir sandal,
Ne de ayaklarında kırılan ince bir dal
Onun taştan kalbini sevdaya koşturmuyor.
Bir çiçeğin önünde bir dakika durmuyor...

Dönüyoruz yine biz bir uzun gezintiden
Gönlümün elemi döküyorken ona ben,
O bana kedisini, gülerek, naklediyor:
«Bilseniz mavi boncuk nasıl yaraştı» — diyor.
Ya bu kadın delidir, yahut ben çıldırmışım,
Ben ki, birçok kereler kırılmışım, kırmışım,
Ömrümde duymamıştım böyle derin bir acı;
Birden onun yüzüne haykırmak ihtiyacı
İçimde alev alev tutuştu yangın gibi,
Bir dakika kendimin olamadım sahibi;
Hiç olmazsa hıncımı böyle alırım, dedim,
Yola mağrur uzanan gölgesini çiğnedim.

[Yedinci Kitap, Kânun-ı evvel 1336/1920]

ÇANAKKALE MASALI

Hilâl şunu nakleder her göğe çıkışında:
Bundan yıllarca evvel İstanbul'un dışında¹
Üç denizi seyreden bir eski kale vardı:
İçinde pek mübarek bir evliya yatardı.²
Yalçın duvarlarını aydınlatırken gurup
Uzaktan bakılınca, bu kale bağdaş kurup
Tepelere oturan bir devi andırırdı.
En cesur yüreklerde korku uyandırırdı.
Nur inerken semâdan karanlık mazgallara
Yeşil sarıklı bir pîr, bürünerek allara,
Göğsünde bir ay yıldız her gece zikrederdi.
«Burası mukaddestir, kimse giremez!» derdi.
Velinin kudretine inanmayan dört çapkın³
Bu kaleye ettiler köleleriyle akın
Sanki bir an içinde çalkalandı bir deniz;
İçten gelen bir dua dolaştı dehliz dehliz;
«Göster bu kâfirlere kudretini Yarabbî!»
Birdenbire yıkıldı kale dağ göçer gibi;
Dört çapkın kölelerle taşlar altında kaldı.⁴
Karanlıklar boşlukta sallanarak alçaldı.
O gece evliyanın ruhu uçtu Allaha!
Hiç kimse yaklaştı bu kaleye bir daha...⁵

Vâlâ Nurettin-Nâzım Hikmet

[Ümid, 16 Kânun-ı evvel 1336/1920;
Anadolu'da Yeni Gün, 18.3.1337/1921]

Ümid dergisinde "Çocuklarımıza Masal" başlığıyla yayımlanan şiirde not rakkamlı dizeler şöyle çıkmıştır:

- (1) Bundan yıllarca evvel bu beldenin dışında
- (2) Bu kalenin içinde bir evliya yatardı.
- (3) Velinin kudretine inanmayan beş çapkın
- (4) Beş çapkın kölesiyle taşlar altında kaldı.
- (5) Kimse bu hür kaleye yaklaşmasın bir daha...

MARMARA'DA BİR GURUB

Halil Vedat'a

Güneş göçtü bir mülkün yıkılan tahtı gibi.
Ufuklar kararıyor yurdumun bahtı gibi.

Sahilde üç kişiyiz: Ben, bir genç, bir ihtiyar.
Önümüzde uzayan köpüklü bir deniz var.
Bir deniz ki yol vermiş Hâkan'ımın atma,
Şahit olmuş Fatih'in koca saltanatına..
Fakat şimdi inleyip yükseltiyor sesini,
Yabancı gemilerin taşıyor gölgesini.
Yabancı gemilerin en eski kölemin de.
Bu hali görmiyeyim karanlıklar ininde!.

Yıldız dolu bir gece Marmara'ya alçaldı.
Ben, Ah! Ey İzmir, dedim. İhtiyar ufka daldı.
Delikanlı sarsarak bu ufka dalan pîri,
Dedi: Ne yana düşer bana göster İzmir'i?..

[Ümid, 16 Kânun-ı evvel 1336/1920]

SEKİZ YÜZ ELLİ YEDİ

Vâlâ'ya

İslâmın beklediği en şerefli gündür bu;
Rum Konstantaniyye'si oldu Türk İstanbul'u!
Cihana karşı koyan bir ordunun sahibi,
Türkün genç padişahı, bir gök yarılır gibi
Girdi «Eğrikapı»dan kır atının üstünde;
Fethetti İstanbul'u sekiz hafta üç günde!
O ne mutlu, mübarek bir kuluymuş Allahın...
«Belde-i Tayyibe»yi fetheden padişahın
Hak yerine getirdi en büyük niyazını:
Kıldı Ayasofya'da ikindi namazını.
İşte o günden beri Türkün malı İstanbul,
Başkasının olursa yıkılmalı İstanbul.

[Ümid, 13 Kânun-ı sâni 1337/1921]

*Sekiz yüz elli yedi: Milâdi 1453, İstanbul'un fethi.

YAĞMUR

Selâmi İzzet'e

Yağmur serpeiyor... Yağmur değil bu,
Teselli yağıyor sanki göklerden.

Allahın kalblere baktığı yerden
Yağmur serpeiyor... Geceler serin,
Zulmeti şifalı şimdi göklerin...
Geceler kalbime daha çok yakın!
Geceler, bu yaşlar dinmesin sakın,
Gönülden muhtacım serinlemeğe,
İçimden silkinip bir «Oh» demeğe...

Göklere çevrilen almıma yer yer,
Batıyormuş gibi soğuk iğneler,
İnce damlalarla yağmur düşüyor,
Bir «Oh!» diyemeden kalbim üşüyor!.

Yağmur serpeiyor... Yağmur değil bu,
Kalbe dert yağıyor sanki göklerden

1336 [1920]

[Sekizinci Kitap, Şubat 1337/1921]

SON HIRS

Donan benliđimi kavrayıp birden
Esiri kılsa da sihirli bir el,
Gecenin o kayan gölgesiyle ben
Dalsam mezarına, ey muzlim güzel!

Yanımda atsa da ölümün kalbi,
Kansız vücudunu sarıp bacağıım,
Soğuk bir mermeri kucaklar gibi,
Koynuna sokulup ısınacağıım...

[Sekizinci Kitap, Şubat 1337/1921]

BOSTAN DOLABI

Halil Nihat'a

Yaz akşamı, bağlarda bekliyorken rüzgârı,
Hüzün verir gönlüme şu bostan dolapları

Dökülen sularında günün rengi sönerken,
Boğuk gıcırtilarla o zayıf at dönerken

Her adım atışında bir inilti yükseliş;
Bu yalvaran feryâdın uzaktan aksi gelir.

Beyazlanmış yelesi sürünürken rüzgârda,
Bağlanmış gözleriyle sonsuz karanlıklarda

İnleyip inleterek döner zavallı döner...
Geçtiğı aynı yoldur, yorulduğu aynı yer.

İşte biz de böyleyiz: Gözlerimiz bağlıdır,
Gönlümüze yalvarır, gönlümüz dualıdır,

İnleyip inleterek senelerce döneriz,
Aynı yerde başlarız, aynı yerde söneriz.

Deriz ki ilerledik, aynı yoldur geçilen,
Bu ebedî zulmette bir saraydır seçilen.

Nihayet bir gün gelir açılır gözlerimiz,
Kurtuluruz dönmekten son sözü söyleyip biz.

27 Kânun-ı evvel 336 [1920]
[Ümid, 17 Şubat 1337/1921]

İÇ ANADOLU'YA İLK BAKIŞ

İki arkadaş tuttuk dağlara giden yolu.
Öyle yükselmişiz ki sahilde İnebolu
İnce sokaklarıyla ufaldıkça ufaldı,
Minareler bir çizgi, camiler nokta kaldı.
Evleri birbirine giren şehrin içinde,
Ufuklar genişledi önümüzde gitgide;
Denizi kucaklayan iki açık kol oldu.
Rüzgâr esti, denizin suları yol yol oldu.

Dökülmüştü yerlere yığınla kuru yaprak.
Yaprakların üstünden sendeleyip kayarak
Dağın son kayasının dibine varabildik.
Bu tepede bu kaya mağrur bir baş gibi dik!
Çıkıp onun üstünden bakabilirsek eğer,
Çocukken masalarda dinlediğimiz bir yer,
Güzel İç Anadolu görünecekti bize.
Onu nakşetmek için bir anda kalbimize,
Son adımı atmadan gözümüzü kapadık.

Gözümüzü açınca karşımızdaydı artık
Sisli vadileriyle rüyalı Anadolu.
Görüyorduk uzaktan dereye inen yolu:
Sağ yanında bir çayır, solda çam ağaçları.
O kadar yakındı ki dağların yamaçları
Dereye düşen bahar bir daha çıkamamış
Bu ne güzel memleket: Yüksek dağlarında kış,
Yollarında sonbahar, deresinde ilkbahar,
Altın güneşinde de yazın sıcaklığı var.

İnebolu - Kânun-ı sâni 37

Vâlâ Nurettin - Nâzım Hikmet

[Anadolu'da Yeni Gün, 17 Şubat 1337/1921]

YOL TÜRKÜSÜ

Alnımızda yanar gençliğin tacı,
Yorgunluğun anasını satarız.
Elimizde neşemizin kırbacı,
Ufukları önümüze katarız...

Göğsümüz kuvvetli, gönlümüz temiz,
Tükenmez yolları tüketiriz biz,
Ne saray, ne hamam, ne han isteriz,
Nerde gün batarsa orda yatarız.

Sabah buradaysak, akşam ordayız.
Günlerin peşinde bir hovardayız.
Bazı mısra gibi dudaklardayız.
Bazı «Kimsin» diye soran bulunmaz.

Hey anam hey! Yolcu yolunda gerek.
Bazı altımızda kuştüyü döşek,
Bazı örtünecek yorgan bulunmaz!

Nâzım Hikmet - Vâlâ Nurettin

SİZ DE Mİ SATILDINIZ?

.....

Gel ey imanlı gençlik, gel ey beklenen gençlik,
Gel ki Anadolu'da senin bükülmez, çelik
İmanına, azmine ümit bağlayanlar var?

.....

O satılmış vezire, o satılmış kullara
O satılmış hünkâra siz de mi katıldınız?
Siz de mi satıldınız, siz de mi satıldınız?

.....

[Mart 1921]

MUM

Cüce bir sihirbazın kıvılcımlardan eli
«Senin olsun» diyerek bana bahşetti işte
Alınları sallanan alevlerle haleli
İki çıplak kadının mermerden vücudunu.

Fakat görüyorum ki bir hile var bu işte,
Kadınlar taşırırken onun ateş putunu
Gitgide süzülüyor, gitgide eriyorlar,
Beyaz vücutlarını zulmete veriyorlar.

Nâzım Hikmet - Vâlâ Nurettin

VASIYET

Yol Arkadaşlarıma

Başları göğe değen sıradağlar karlıdır
Dağların yamacında geçitler rüzgârlıdır
Bu rüzgârda savrulan karlara gömülürsek
Bu güzel memlekete doyamadan ölürsek
Dünyaya açık olan gözlerimiz kapanmaz
Ruhumuzda ölümün şifalı nuru yanmaz
Taşırız bir hortlağın tesellisiz ruhunu
Siz ey bizi sevenler istemezseniz bunu
İstemezseniz eğer böyle gam çekmemizi
Doymadan öldüğümüz Anadolu'da bizi
Evliyalar mezarı tepelere gömünüz
Bir şefaatçi bulur ahirette gönlünüz.

[Anadolu'da Yeni Gün, 4 Mart 1337/1921]

16 MART

Adalı Haydut'a

Daha dün atıldığın, daha dün kovulduğun,
Daha dün kaçmak için ummanı dar bulduğun,
Daha dün kapısında dövüldüğün bir yere,
Girdin bir kahpe gibi sığınıp hilelere.
Girdin karanlıklarda adî bir hırsız gibi!
Şimdi de diyorsun ki: Artık benim sahibi,
Ölmez güzelliğiyle artık İstanbul benim!
Ben bütün bir cihanı yumruğuyla ezenim!..
Ah bu senin yumruğun! Ah bu kirlenmiş yumruk!..
Bu bütün hakikati hileyle yenmiş yumruk
Bizim dik alnımızın üstünde yükselemez!..
Sen! Ezilmez hakkını çiğnettirenleri ez!..
Ey! Sade âcizleri düşkünleri titreten!
Ey! Daima zulmette arkadan hücum eden!
Ah ey! Adalı Haydut şunu unutma ki biz
Mukaddes haklarını ezdirmiyenlerdeniz!..

[Anadolu'da Yeni Gün, 16 Mart 1337/1921]

[ADALI HAYDUT]

Adalı haydudun titresin tacı!
Kırılan bir zincir uğultusu var
Doğudan Batıya göçen bu seste.
Ey matem diyarı, gözyaşını sil!
Kanlı bir tacidâr uğruna değil;
Kurtuluş içindir döktüğün bu kan.
Nuh'un beklediği güvercin gibi
Dualı dudaklar özleyen ruhlar
Bekliyor Asya'nın kızıl kuşunu.
Istırap içinde bütün bu cihan
Asya'dan umuyor kurtuluşunu.

[Asya, 1921]

AĞA CAMİİ

Havsalam almıyordu bu hazin hali önce.
Ah, ey zavallı cami, seni böyle görünce
Dertli bir çocuk gibi imanıma bağlandım;
Allahımın ismini daha çok candan andım.
Ne kadar yabancısın böyle sokaklarda sen!
Böyle sokaklarda ki, anası can verirken,
Işıklı kahvelerde kendi öz evlâdı var...
Böyle sokaklarda ki çamurlu kaldırımlar,
En kirlenmiş bayrağın taşıyor gölgesini,
Üstünde orospular yükseltiyor sesini.
Burda bütün gözleri bir siyah el bağlıyor,
Yalnız senin göğsünde büyük ruhun ağlıyor.
Kendi elemim gibi anlıyorum ben bunu,
Anlıyorum bu yerde azap çeken ruhunu
Bu imansız muhitte öyle yalnızsın ki sen
Bir arkadaş bulurdun, ruhumu görebilsen!

Ey bu Caminin ruhu: Bize mucize göster
Mukaddes huzurunda el bağlamayan bu yer
Bir gün harap olmazsa Türkün kılıç kınıyla,
Baştan başa tutuşsun göklerin yangınıyla!

[Anadolu'da Yeni Gün, 21 Mart 1337/1921]

DÖRT SEVGİLİM VAR

Birbirinden güzel dört sevgilim var:
Acı bir haz ile her gece gönlüm
Birinden boşalır, biriyle dolar...

Birincinin bilmem henüz adını.
Aşkıma ne cevap verecek diye
Merakım seviyor bu genç kadını.

İkinci diyor ki: Delikanlı, sen
Gönlümün en mesut sahibi oldun!
Okşanan gururum onu sevdiren...

Üçüncü: Kalbimde bir hiçsin! diyor.
Dizinde ağlayıp reddolundukça,
Ezilen gururum onu seviyor!

— Ne kadın! — diyorlar dördüncüsüne,
Onda âsabımdır vurulmuş olan
Güzel vücudunun bütün süsüne.

Birbirinden güzel dört sevgilim var;
Fakat hâlâ gönül, bilinmez neden,
Evvel zamandaki sevdayı arar?..

[Ümid, 24 Mart 1337/1921]

TEVEKKÜL

Yollarda gezmekten yorgun her gece
Yıldızlar ölürlen eve dönünce
Bir zavallı gibi inilleyerek
Kapının önünde bekler bir köpek.
Evimde sükûna koşuyorken ben
Bilinmez bir hisle onu önümden
Her gece kovarım, her gece gelir;
Her gece yalvaran sesi yükselir.
İçinde baş eğmiş tevekküle bu
Sarı gözlerinde ağlayan ruhu
Bir şifa dilenir karanlıklarda.
Za'fa isyan edip ruhunda bir an
İçinden zinciri o kırmamıştır.
Bu sağır göklere haykırmamıştır!..
Hep boynu bükülü, gözleri nemli,
Daima hıçkırın gönlü elemli
Gönlünde ağlıyor sonsuz bir enîn
Her gece yalvaran bu biçarenin
Kapım kapanınca yüzüne birden:
İnleyen sesinden ürperirim ben.
Derim: Hor görmesin bunu kalbimiz,
Bu ruha o kadar benzeriz ki biz!

[Ümid, 21 Nisan 1337/1921]

KARA KUVVET

Asırlar vardır ki, bu memleketin,
En sade, en temiz gönüllerine,
Göklerin ezeli nuru yerine,
Zulmeti sınıyor kara kuvvetin.

Asırlardan beri bu kara kuvvet,
Bir yara ki ruhumuzda kanıyor,
Susuz bir kurt gibi homurdanıyor,
Bir nura koşarsa eğer memleket.

Bu kara kuvvetin kara elleri,
Böyle sarılırken boğazımıza,
Gönüllerimizde biz bu hırsıza,
Hâlâ veriyoruz en kutsî yeri.

Nankördür imanlı gönüller bütün,
Şükranla secdeye varmazsa eğer,
Gençliğin nurunu çalan bu eller,
Hırsız eli gibi kesildiği gün!

[1921]

DOLAŞMAK ARZUSU

Yıldızlarla ufka sarkan berrak, dümdüz bir gece,
Saatlerce nasıl koşmak arzusunu verirse,
Senelerle mesafeler arkasına atılmak,
Fırlatılmak ihtiyacı içimizde uyandı.

İstedik ki rengi biraz başkalaşsın göklerin,
Serin pınar başlarında dinliyelim bülbülü.
Ayşeciğin beş örgülü saçını bağlıyalım,
Acısıyla ağlıyalım gurbet dolu hanların.
Ummanların alnımıza vursun tuzlu suları.
Sarı muzlu ağaçların gölgesinde yatalım
Elimizle tadalım o köpük gibi meyvadan.
Gül bedenli kadınların dudaklarının rengi
İstedik ki aşkımızın ateşiyle sararsın.
Varsın yıllar yuvarlansın birbirinin üstüne.
Bize bütün bütüne baş döndürücü görünen
En kokulu şurupları bir yudumda içelim.
Geçelim şen, gürültülü, aydınlıklı yerlerden.
Bize meçhul kederlerden haber versin musiki.
İstedik ki dünyaya bir yeni talih vadeden
Maden yüzlü insanlara doysun biraz gözümüz.

Yıldızlarla ufka sarkan berrak, dümdüz bir gece
Saatlerce nasıl koşmak arzusunu verirse,
Senelerle, mesafeler arkasına atılmak,
Fırlatılmak ihtiyacı içimizde uyandı...

Hikmet - Nurettin
[1921/Halk, 22.7.1929]

ONBEŞLER İÇİN

Yangınlara fazla bakan gözler yaşarmaz,
Alnı kızıl yıldızlı baş secdeye varmaz,
Dövüşenler ölenlerin tutmaz yasını.

Yine fakat bir yıldırım zulmeti yırtsa,
Sağır göğün koynundaki çanı haykırtsa,
Anıyoruz göğsümüzün son sayhasını.

Eski cihan, yeni cihan önünde eğil!
Aramızdan birkaç yoldaş ayırmak değil,
Her ne yapsan varacağız emelimize!

Karadeniz... bunu duysun derinliklerin:
O ateşli göğüsleri delen hançerin
Kabzasını alacağız biz elimize!

Batum 1922

Nâzım Hikmet - Vâlâ Nurettin

[“28-29 Kânûn-ı sâni 1921”, Moskova, 1923, s.22]

DESTAN

*Aldı sazı ele Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası,
bakalım ne dedi:*

Bizim fırkaya derler
Cumhuriyetçi Terakkiperver
Hem fırkacıyız, hem berber
İşçiyi çiftçiyi tıraş ederiz
Perdah olmazlarsa telâş ederiz.

Yaldızlı bir kazık kakalım
İşçinin açlıktan kokan nefesine
Mavi boncuk takalım
Köylünün püskülsüz fesine
Fakat hürmetle riayetle bakalım
Ecnebi sermayesine
İşçiyi çiftçiyi tıraş ederiz
Perdah olmazlarsa telâş ederiz.

*Aldı sazı ele Halkçı Cumhuriyet Fırkası,
bakalım ne dedi:*

Terakkiperver'lere kanmayın
Onlar dostunuzdur sanmayın
Parmağınızı siyasete banmayın
Palan olsa da sırtınıza sırma hırkamız
Samansız bırakmaz sizi Fırkamız.

Çıkar elbet bir gün Mesai Kanunu
Yüz sene, bin sene bekleyin bunu
İşte buna derler Ali Cengiz oyunu
Palan da olsa sırtınıza sırma hırkamız
Samansız bırakmaz sizi Fırkamız.

*Aldı sazı ele amele ve köylü,
bakalım ne dedi:*

Semerkant elinden yollasanız da
İçini ipekle çullasanız da
Ne kadar telleyip pullasanız da
Sırtıma vurulan palandır palan
İnanmam yalandır, yalandır, yalan.

[Orak-Çekiç, 21 Kânun-ı sâni 1925]

ONBEŞLERİN KİTÂBESİ

Kazıdık Onbeşler'in ismini,
kanlı kızıl bir mermere!..
Bir çelik aynadır gözlerimiz,
Onbeşler'in resmini
görmek isteyenlere...

1925, Türkiye [Aydınlık, Şubat 1925]

DAĞLARIN HAVASI

(Manzum Roman)

Haydarpaşa Garı'nda

Trenin kalkmasına daha on dakika var,
Vagonlardan uzatmış başlarını yolcular
Bakıyorlar arkada kalacak olanlara,
“Tez geliriz” diyorlar gözleri dolanlara..

Haydarpaşa Garı'nda nöbet bekliyor gurbet,
Gurbet ölüm gibidir: Herkese gelir nöbet!
Genç bir köylü şaşırmış, vagonunu arıyor,
Bir yüzbaşı göğsünde karısını sarıyor,
Muhbirler bir mebusun çevirmiş etrafını,
Kadınlar paylaşıyor vagonların rafını,
Bir hoca yolculara bakıyor alık alık..
Birden bir deniz gibi çalkandı kalabalık,
Kıvrak, şen bir kahkaha bir ok gibi sivrildi,
Bir anda bütün başlar o tarafa çevrildi:
Üç hanım, bir genç kızın etrafını almışlar,
Çapkın edalarıyla lakırdıya dalmışlar:
— Hâlâ inanmıyorum senin gideceğine,
Orada bir gün bile rahat edeceğine!
— İsteseydi buraya gelemez miydi baban?
— Ben ona gelme dedim..

— Valla delisin, Leman!

— Belânı bulacaksın sen araya araya.
— Yüz bin lira verseler gitmezdim Ankara'ya!
— Durun kuzum, kızmayın, biraz beni dinleyin,
Sonra da isterseniz yine “Delisin” deyin!
Bilirsiniz ne kadar severim sinemayı,
Çılgın bir filme bakıp heyecandan yanmayı..
Akarken sergüzeştler birbirinin peşinde
Kaybederim kendimi ben filmin gidişinde.

İçimde sergüzeştin deli rüyası doğar.
İşte bugün önümde böyle bir sergüzeşt var:
Bu yolculuk, bu tren, Anadolu, Ankara...
Fırlatılmış gibiyim ben şimdiden rüzgâra,
Bir rüzgâr ki, durmuyor, şiddeti kesilmiyor!
Bugün gideceğimi annem bile bilmiyor;
Ne kadar şaşıracak beni görünce babam.
— Leman, senin aklının tahtası değil tamam!
— Leman'cık Ankara'da yaşayabilir mi hiç?..
Sal dö dans yok, kafe yok, yollar pis, evler kerpiç!
— Ankara cehennemdir asrî bir genç kız için!
— Leman, bu deliliğe niçin lüzum var, niçin..
— Maşer'ler, emin olun tamamen haklısınız,
Fakat rica ederim unutmayın ki yalnız
Oraya gidiyorum, bir filme gider gibi.
Hem öyle bir filim ki, başlarken biter gibi!
— Ankara'da hemen hiç durmayacaksınız demek?
— Bunu anlamak için değmez düşünmeye pek!
İkinci kampananın çınladı çelik sesi,
Herkes susup dinledi bu delik delik sesi!
Trenin kalkmasına beş dakika var daha,
Beş dakikadan sonra gar girecek günaha!
Gurbet, camdan yapılmış gönülleri taşıyor,
Bir uzun facianın ilk perdesi başlıyor..
Son bakışlar, son veda, son bûseler, sarışlar,
Mektup yaz, çok kalma dön! diye son yalvarışlar.
Gözleri bulutlanan.. Dudakları titreyen..
Son koşuş.. Son kampana.. Son düdük.. Kalktı tren!

Yolda

Tıkırdıyor trenin rayda tekerlekleri,
Devrilerek geçiyor telgraf direkleri,
Raylar bir yılan gibi sağa, sola dönüyor,
Soluyan lokomotif, vagonlar görünüyor.
Leman koymuş alnını vagonunun camına,

Bakıyor ufuklarda sönen kış akşamına!
Tarlalar, kar, ufuk kar, vagonların üstü kar,
Savuruyor karları trenden kopan rüzgâr...
— Söğüş istemez misin küçük hemşire hanım?
Sen hiçbir şey yemedin, acıkmadın mı canım?...

Leman'ın ağır ağır çevrildi güzel başı:
Ne garip bir adamdı bu vagon arkadaşı!
Vagonda yalnızdılar Haydarpaşa'dan beri,
Bir an bile Leman'a bakmamıştı gözleri.
Bir kitabın üstünde gözlerini yormuştu.
Şimdi de birdenbire bu suali sormuştu.
Acaba kim vermişti ona bu cesareti?

Leman'ın hiddetinden dudakları titredi:
— Efendi, zannedersem sizi tanımıyorum!
— Tanıyıp tanımamak lâzım değil ki yavrum,
İkram etmek istedim vagon arkadaşşıma...
— Doğrusu hiç böyle şey gelmemişti başıma!
Hangi hakla benimle konuşuyorsunuz, siz?
Hiçbir salonda bana takdim edilmediniz!
— Haklısın küçük hanım, fakat ben şaşmam buna,
Girmedim hayatımda cicili bir salona...
— Belli!

— Evet girmedim!

— Rica ederim yeter!

Leman ağlayacaktı cevap alsaydı eğer!
Pencerenin yanına somurtarak oturdu
Sinirli elleriyle soğuk camlara vurdu...
Öteki aldırmayıp Leman'ın hiddetine,
Yemeğini bitirip kitaba daldı yine...

*

Soluyor kesik kesik lokomotifin sesi,
İndi bir bulut gibi beyaz bir kış gecesi.
Bir anda vagonlarda bütün lambalar yandı,
Hat boyunda akan kar sarı renge boyandı.

Sarı, parlak karlara kıvılcımlar düşüyor,
Leman sinmiş köşeye, kedi gibi üşüyor...
Kesik tıkırtılarla geçti böyle bir zaman,
Bu muttarit ninniden canı sıkılan Leman
Baktı o kitabını durmadan okuyana:
Kuvvetli gövdesiyle yaslanmış biraz yana,
Satırlara saplanmış bir ok gibi bakışı,
Esmer, geniş alınına saçlarının akışı,
Büyük, kırmızı ağzı, kalın kıvrık çenesi,
Kocaman ellerinin demirden mengenesi
Leman'ın hiddetini biraz yumuşatıyor,
Genç kıza bir kahraman hayali yaşıyor.
Ayaklarında çizme, bol ceket meşinden,
Sergüzeştler koşuyor bu adamın peşinden.
Onun dinç neşesinde karlı bir dağ hâli var,
Yüksek karlı dağların sert, haşin melâli var!
Leman geçti kendinden, bu karlı dağa daldı,
Bulutlanan gözleri ufaldıkça ufaldı.
Karlı bir dağ başında uyudu yavaş yavaş...
— Üşüyecek zavallı küçük hanım arkadaşı!
Genç adam birdenbire kımıldadı yerinden,
Bol, meşin ceketini çıkarıp üzerinden
Kocaman elleriyle örttü güzel, genç kızı...
Açıldı yavaş yavaş genç kızın gülden ağzı.
Rüyasında o uzak karlı dağlara güldü,
Saçı meşin ceketin üzerine döküldü.

*

Sanki koşan trenle koştı zaman: saat on.
Uyuyan taze kızın ıtrıyla doldu vagon.
Genç adam köşesinde sindi bütün bütüne,
Gitgide daldı kızın inip kalkan göğsüne.
Dışarda kar yağıyor.. Çoğalıyor.. Artıyor.
Rüzgâr camlara karı avuç avuç atıyor.
Beyat atlara binmiş beyaz bir ordu gibi

Treni kovalıyor dağlardan kopan tipi...
Dağlardan kopan tipi son bir hamleyle taşı,
Trene yaklaşıyor.. Yaklaşıyor.. Yaklaştı!
Benziyor lokomotif haykırıp dört yanına,
Bozulan bir ordunun mağlup kumandanına!
Çöktü beyaz karanlık kar son darbeyi vurdu,
Tekerlekler gömüldü, tren sarsıldı, durdu,
Fırladı bir hamlede köşesinden genç adam,
Demirden elleriyle açıldı buz tutan cam:
Rüzgâr delikanlının dağıttı saçlarını,
Tipi çaldı alnına buzlu kırbaçlarını.
Karlı rüzgâr doldurdu vagonu bir solukta,
Acı bir neşe vardı bu saldıran soğukta.
Genç adam bu havayı ciğerlerine çekti,
Buzlu bir ayran gibi soğuş(u) içine çekti.
Fakat bir el dokundu.. Döndü, gördü genç kızını,
Çenesi, dudakları, yanakları kırmızı,
Gözleri bulutlanmış, omzunda meşin ceket...
— Üşüyüp uyandın mı?

— Evet, üşüdüm, evet!

— Çabuk şu köşeye geç, iyice örtün, sarıl.

— Ne var, ne oluyoruz?...

— Kör talihine darıl.

Tren durdu, yolları kar kapattı galiba,

Sardı tekerleklerle sakalını kış baba...

— Acaba şu Ankara daha çok uzakta mı?

— Vallahi küçük hanım çıldırtırsın adamı,
Daha burası nerde, senin Ankara nerde?..

— Eyvah yollarda kaldım...

— Ağlama, düşme derde,

Gözyaşı şevki kırar, cesareti kemirir,

Gözyaşı felâketin dev aynası gibidir!

Derindir küçük hanım manası bu sözlerin,

Erir iki mum gibi ışık dolu gözlerin

Hayatı o aynanın içinde göre göre...

— Nerdeyiz?.. Nerde kaldık?..

— Soralım kondüktöre:

Hey, kondüktör efendi!.. Bana bak, hey arkadaş!

— Beni mi çağırdınız?

— Buraya gel.. Az yaklaş!

Kar mı kapattı?

— Evet!

— Pekalâ, ne haber var?

— O kadar kolay kolay açılmaz diyorlar

Trene yol vermeyen bu beyaz kardan kapı!..

— Kaç gün sürer?

— İki gün!

— Desene, yuttuk hapı!

Fakat şimdi?

Bir çizgi gencin alnını gerdi..

— Fakat şimdi nerdeyiz?..

Kondüktör cevap verdi,

Bu cevap yumuşattı çatık alnını gencin,

Kıvrak şimşeği çaktı gözlerinde sevincin,

Birden döndü genç kıza, bir selâm verdi yerden,

Dedi:

— Ben gidiyorum!

Bu apansız haberden

Güzel kız şaşaladı, gözlerinde dondu yaş;

Kalktı... Delikanlıya yaklaştı yavaş yavaş:

— Ne dediniz, gitmek mi?..

— Evet!

— Nereye?.. Nasıl?..

Misali budur işte vahşetinizin asıl:

Kimstesiz bir genç kızı bırakmak tek başına!

İnsan acımaz mı hiç vagon arkadaşına?

Ne kadar korkuyorum... Beni bırakmayınız,

Kuzum öyle yüzüme gülerek bakmayınız,

İşte yollarda kaldım... Yollarda yapılmışım,

Uçurumun başında küçük, korkak bir kıyım!

— Öbür gün tren kalkar, korkacak ne var bunda?

Hem müşerref olmadım sizinle bir salonda,

- Bilmem ki küçük hanım nasıl edeyim yardım?
— İşte tanıyın beni: Leman'dır benim adım...
Babam zengin bir tüccar...
— Benim adım Süreyya,
Aklı dolu, cebi boş bir köy hocasıyım!
— Ya?..
— Evet, bir köy hocası, bu hale şaştınız mı?
Bilmem, Anadolu'yu siz hiç dolaştınız mı?
— Hayır, hiç dolaşmadım...
— Dolaşmak faydalıdır!..
— Gitmeyiniz, kalınız... Kaldın değil mi?
— Hayır!
Ben de kalmak isterdim, ne çare ki mecburum,
Çünkü bizim köy ancak üç saat sürer yavrum,
Hattın en yakın yeri...
— Beni bırakmayınız,
Yalnızlık korkusuyla kalbimi yakmayınız!
— İstersen benimle gel...
— Sizinle mi?..
— Evet...
— Ben?..
— Öyle ya, sen.. İstersen.. Bu tereddütün neden?
Köydeki evçeğimde ihtiyar bir ninem var,
Misafirim olursun kar kalkıncaya kadar...
O dakika Leman'ın gözleri doldu yaşla,
Tuttu köy hocasının ellerini telâşla,
“Gitme” diye yalvardı, büküldü tekrar başı,
Fikrinde ısrar etti lâkin yol arkadaşı:
— Bana gitme diyecek yerde siz gelsenize!
Her ne kadar bizim köy uzaksa da denize
Geniş bir ormanı var, büyük bir ırmağı var,
Şehri unutturacak yaylası var, dağı var...
Leman'ın gözlerini kapladı kar misali
Üç saat ileride karlı bir köy hayali.
Bir şerit kopmuş gibi en meraklı yerinden
Geçiyordu bembeyaz bir hayal gözlerinden.

Bu teklifi reddetmek olur dedi kabalık...
Dağılmıştı gitgide trenden kalabalık,
Herkes bir han köşesi, sıcak bir yer arıyor,
Birbirine bir yudum çay için yalvarıyor...
Leman bu yerde kalmak istemiyordu fazla,
Adamın da geçecek zamanı yoktu nazla.
Köy hocası haykırdı gür sesle: Arabacı!
Gürbüz biri yaklaştı şaklatarak kırbacı...
— Burdan Gözi köyüne ne kadar vereceğiz?
— Beş lira!

— Çok değil mi?..

— Tez eriştireceğiz...

Arabayı tuttuktan sonra döndü Leman'a:
— Vazgeçtin mi arkadaş olmaktan artık bana?
Kararını çabuk ver, vaktimiz yok ki yavrum...
Söyle gelecek misin benimle?

— Geliyorum...

Genç adamın yüzünde ne bir çizgi görüldü,
Ne gözleri parladı, ne dudakları güldü,
Topladı kitap, defter, palto, ne varsa rafta,
Eşyasından bir parça kalmadı bir tarafta.
Eline bavulları aldı, trenden indi,
Genç kızın gözlerinden eski hayal silindi.
Peşine takılınca onun bir gölge gibi
Hakikati anlattı kıza müthiş bir tipi.
Bir avuç kar savruldu Leman'cığın yüzüne,
Gurbet neymiş öğretti bu ilk yol öksüzüne.
Önünde arkadaşı sarsılmadan yürüyor,
Bu kahraman yürüyüş kızı düşündürüyor...
Yıldırıyor o genci ne rüzgâr, ne fırtına,
Meşin ceket bir kale gibi geçmiş sırtına...
Silinerek Leman'ın yüzü betten, benizden,
Gidiyordu o gencin karda açtığı izden.

Üstlerini kaplayan karlardan silkindiler,
İkisi de yan yana arabaya bindiler.

Kamçısı şaklayınca gürbüz arabacının
Kalbine çöktüğünü duydu Leman acının.
Yağız atlar kişnedi, sarsıntı oldu haylı,
Nihayet yola düştü son süratıyla yaylı.
Kırk yıllık arabanın her yanı delik deşik,
Her adımda sallanan çerden çöpten bir beşik...
Benzese de kar tipi İstanbul'un sisine
Benzemiyor yolculuk oto gezintisine.

Kar indikçe etrafa her an daha ziyade
Atların kulakları görünüyordu sade.
Ne yol belli, ne geçit... Yol beyaz, geçit beyaz,
Bu kışı görse eğer dünyaya gelemez yaz.
Arabanın içinde sessizdi ikisi de,
Leman hemen uykuya dalmıştı gide gide.
Arkadaşı sarmıştı yünlü şeylerle onu,
Yalnız görünüyordu gül gibi pembe burnu.
Bir sarsıntı, bir feryat.. Benzi kül oldu kızın,
Yaylının tekerleği kırılmıştı ansızın!
Yan yana arabadan dışarı fırladılar,
Savrulan eşyaları tekrar hazırladılar.
Gözden geçirdi kırık tekerleği Süreyya:
— Arabadan hayır yok, yayan gideceğiz!

— Ya?

Bu karanlıkta insan köyüne yol bulur mu?
— Korkma, hemşire hanım!

— Sen varken korkulur mu?..

Arabada soğuktan donmuş, üşümüştüler,
Artık kızışmak için hızla yola düştüler.
Sağ kolunda Leman'ı, sol kolunda bavulu,
Süreyya bir dev gibi adımlamakta yolu...
Ovada kar, dağda kar, gökler beyaz, yer beyaz,
Dışında buz bıçağı, yolları kesmiş ayaz.
Genç kız nefes alıyor, duruyor zaman zaman,
Böyle her dinlenişte ufka baktıkça Leman
Kardan yanan gözleri şimşeklerle doluyor.

Köyün ışıklarını görür gibi oluyor.
Peşlerinde uzuyor beyaz ayak izleri...
Genç kızın yorgunluktan bükülüyor dizleri,
Ayazın buz bıçağı geziyor her yerinde.
Sert, soğuk bir sızıyla acıyan gözlerinde
Korkunun kara keskin gölgesi sallanıyor,
Bu karlı ovalarda kaybolurum sanıyor,
Delikanlı yanından bir adım ayrılırsa...
Nasıl hanımelleri korkarak sarılırsa
Demirden balkonuna yüksek taştan bir evin
Leman da sarılıyor koluna o genç devin.
— Bakayım gözlerine, Leman, epey yorulduñ!
Benimle geldiğine yoksa pişman mı oldun?..
— Hayır!..
— Yarım ağızla söylüyorsun sen bunu.
Bilirim ki anlamak bir genç kızın ruhunu
Daha zordur en ağır bir ilim kitabından.
Yorgun, acı bir sesle verilen cevabından
Çoktan nâdim olduğun anlaşılmakta ama
Küçük bir kardeş gibi sarılman kollarıma
Birden bu düşüncenin gösteriyor aksini...
Leman duymuyor artık Süreyya'nın sesini,
Kulakları çınlıyor, gözleri kararıyor,
Sanki her tarafta kar... Soluyor sararıyor,
Gitgide kaybediyor eski parlaklığını.
Sanki mahsus toplanan ağır bir kar yığını
Dolaşıyor Leman'ın küçük ayaklarına,
Soğuk buzdan ağızını koyup kulaklarına
Diyor ki: "Çok yorulduñ, uyu.. Korkmadan uyu!
Bekler yanında duran genç adam bu uykuyu."
Leman'ın gözlerinde kıvılcımlar yanıyor,
Ayakları titriyor, dört yana sallanıyor.
Süreyya'nın kolundan kara düşecek gibi
Düştü, dalından düşen büyük bir çiçek gibi.
Süreyya bir dakika durdu kaldı yerinde,
Bavul ağırlaşmıştı gitgide ellerinde.

Düşündü: Köye daha bir saat mesafe var,
Etrafına çekilmiş kardan beyaz bir duvar.
Her adımda çarpacak alnını bu duvara,
Yürüyecek bir saat zulmeti yara yara...
Kendi kitaplarını güç hal ile taşırken,
Elinde kurşun gibi bavul ağırlaşırken
Nasıl yüklenecekti şimdi de kızcağızı?..
Gözleri alevlendi, köpürdü gencin ağzı,
Yaralı arslan gibi daldı karanlıklara:
Eritecekmiş gibi bir gözle baktı kara.
İçinde bir cehennem gibi tutuştu kanı,
Kaldırıp kucağına aldı baygın Leman'ı.
Kuvvetini vererek hem kıza, hem bavula,
İki ağır yük ile Süreyya çıktı yola...
Koşuyordu yollarda tipi gibi, kar gibi.
Dört yana ejder gibi ateş salan Süreyya,
Bin bir belâyaya karşı bir tek kalan Süreyya,
Ne yoldan yılıyordu, ne tipiden, ayazdan.
Köye gireceğine imanı var birazdan!
Bir oyuncak gibiydi iradesi elinde,
Yeis denen şey yoktu bu iman heykelinde.
Fakat yine gittikçe eriyor, soluyordu,
Önünde kar geçilmez bir hisar oluyordu...
Yükselince uzaktan keskin bir köpek sesi
Yorgun delikanlının geldi bütün neşesi.
Keskin bir köpek sesi köyden müjde getirdi,
Arası çok geçmeden Süreyya köye girdi...
Verdi son kuvvetini, yolları sarstı son hız,
Kapıyı çaldı... Birden gözlerini açtı kız.
Süreyya'nın kolunda doğruldu yavaş yavaş:
— Ayağını bas yere... Eve geldik arkadaş!
Farkı yoktu bu evin canavar saklı inden,
Bir ayak sesi geldi evin derinliğinden:
— Kim o?

— Ben geldim ana!

— Sen misin gelen yavrum
— Kapıyı aç, yanımda biri var!
— Açıyorum!

Süreyya'nın Anası

Leman misafir oldu bu ufak köy evinde,
Tutuşmuş çıraların ısındı alevinde,
Ana, oğul Leman'ın gözlerini sildiler,
Kızcağızın başında pervane kesildiler.
Ihlamur kaynatarak verdiler fincan fincan,
Geldi güzel tazenin benzine bir parça kan.
Oturdu rahat rahat bir köşe minderine,
Yolda ayaz geçmişti bütün iliklerine
Şimdi bir çivi gibi söküldü her yanından.
Uyutan bir sıcaklık geçti hemen kanından...
Sıcak, temiz bir oda cennet geldi Leman'a,
Sonra bir delikanlı... Bir de ak saçlı ana...
Dışardaki tipiği hatırladıkça güldü,
Gözleri rüya denen bir âleme süzüldü.
Uyudu zavallı kız, uyudu minderinde...
Ertesi gün kendini buldu eski yerinde!
Ses seda yok ortada... Kimse uyanmamıştı.
Perdeler açılmamış, ocak da yanmamıştı.
Dünkü hatıratını başladı toplamaya:
Ne kadar benziyordu hayatı sinemaya!
Dün gece geçirdiği tehlikeleri saydı,
Ya çığlar yuvarlansa, ya kurtlar rastlasaydı...
Birdenbire içinden geçti acı bir sızı,
Kaç gün alıkoyacak, kim bilir, karlar kızı?
Daha kaç gün geçecek bu ufak kulübede?..
Leman gömülü sandı kendini bir türbede.
Yandı içi buradan kurtulmak hevesiyle,
Tekrar salonlarına koşmak düşüncesiyle...

Öğle Yemeği

Süreyya anasıyla girdi küçük kapıdan:

— Nasılsın, iyi misin?

— Çok şükür, dedi Leman,

Yalnız ocak sönmüş de...

— Ateş de var, çıra da,

Kendi evinmiş gibi hareket et burada.

Ocağını yakaydın üşümezdin bu kadar...

— Bizim evde ocağı hizmetçi uşak yakar!

Süreyya gülümsedi karşısında bu sözün,

Dedi ki: “Öksüz keser göbeğini öksüzün.

Madem ki gurbettesin, hizmetçiyle uşak yok,

Arkanda esir gibi gezip dolaşacak yok,

İstedığın şekilde görmelisin işini.”

— Nasıl olur?

— Görürsün, bir kere sık dişini!

Leman teessüründen kızarmış soluyordu,

Süreyya aldirmeden nineye döndü, sordu:

— Öğleyin yemek için hazırlık var mı ana?

— Pişirmiştin dün bulgur pilavıyla tarhana!

Kızcağız işitince bulgurla tarhanayı

Kalkıp boğmak istedi bu ihtiyar anayı!

— Yenecek şey mi sanki bu söyledikleriniz?

— Yenmezse siz yenecek şeyleri gösteriniz!

— Bir tavuk haşlaması, bir omlet, bir de sütlaç!

— Aşağıdaki kümesin git de kapısını aç,

Orda tavuk, yumurta, ne istersen bulursun,

Bizim gibi tarhana yemekten kurtulursun...

Dolapta da tereyağ, süt, şeker, pastırma var!

Ocağı da yakarsın, işte kuru odunlar...

Yemeğini pişirir, işinden zevk alırsın!

— Ben yemek pişiremem!

— Öyleyse aç kalırsın!

— Ben size misafirim...

— Sen misafirsen eğer

Misafir umduğunu değil, bulduğunu yer!
Mektebe gidiyorum, gecikmeden dönerim,
Pişirdiğin yemekten verirsen ben de yerim...
Hırçın, sinirli Leman somurttu, kızdı güya
Kızı keskin yüzüyle selâmladı Süreyya,
Kuvvetli adımlarla kapıdan çıktı, gitti...
Kulağının dibinde Leman bir ses işitti:
— Sakın içlenme kızım, oğlumun sözlerine,
Çalışırım ocakta şimdi senin yerine.
Söyle, ne istiyorsun pişireyim çabucak,
Bir nefeste tutuşur karşında sönen ocak!
Ocağı yakmak için eğilirken ihtiyar,
Leman'ın benliğinde doğdu başka bir diyar.
Yerinden hızla kalktı, hemen yaktı ocağı,
Pişirdi yemekleri, yıkadı kap kacağı,
Öğle üstü gelince mektebinden Süreyya,
Karşılardı:

— Buyurun, yemeğiniz hazır!

— Ya?..

Misafirlik Köyleri

Çaydanı sürerlerdi akşamları mangala,
Çekerdi kız içini küllere dala dala:
Elbet bir gün kalkacak yollardan kar yığını,
Bir güneş parlatacak ufkun karanlığını,
Buz tutan demiryolu yakında çözülecek,
O zaman işte biraz kızın yüzü gülecek...
Acaba o güzel gün daha uzaklarda mı?
Acaba hâlâ tren gömüldüğü karda mı?
Babası almış mıdır yolculuğundan haber,
Almışsa merakta mı anasıyla beraber?...
Bunları düşündükçe rüyadayım sanırdı,
Bizet'nin bestesinden bir şey mırıldanırdı..
Sonra dağıtmak için bütün düşüncesini
Kendini işe verir, keserekten sesini;

İhtiyarla girerdi ağıla her gün erken,
Bakraca süt sağardı, koyun keçi melerken.
Oradan uğrarlardı tavuğu bol kümese,
İhtiyar kadın ona “Peki” derdi ne dese.
Mektepte öğrendiği ahçılıkla kızcağız
Yemekler pişirerek tazeliyordu ağız:
Alaturka tatlılar, alafranga etler,
Kolay hamur işleri, sünger gibi kotletler..
Leman’ın gündün güne açıldı iştahası,
Doğdu güzel alnında bir ahçılık dehası.
Eliyle ayırırdı kemikleri etinden,
Bir ev hanımı çıktı bu salon ziynetinden.
Saçları örgü örgü, terlikleri ökçesiz,
Dört beşli entariyi görseniz üstünde siz
Asla tanımazsınız eski çılgın Leman’ı:
Başında mor yemeni ninenin armağanı...
Çalıştıkça asabı büsbütün işliyordu,
Yüzü kızılılaşıyor, göğsü genişliyordu.
Yemekte ara sıra söz geçer İstanbul’a,
Kız neler anlatırdı gözleri dola dola:
Balolar, yılbaşları, ziyafetler, düğünler,
Bütün sevinçle gelen, sevinçle giden günler...
Süreyya bir put gibi dinlerdi bu sözleri,
Leman’ın ağır ağır dolaşırdı gözleri.
Genç kızın öttüğünü görerek bir kuş gibi,
İhtiyar, ta içinden okla vurulmuş gibi:
— Ah, derdi, sen gidince bu ev ıssız kalacak
Kim masal söyleyecek, kim bir türkü çalacak?
Gözleri yaşlanarak sükût edince nine,
Süreyya öbür yandan başlardı sözlerine:
— Alıştırdın midemi bu güzel yemeklere,
Sen gidince o isyan etmesin Allah vere!

Avda

Dört gün sonra kar dindi, ortalık bembeyazdı,
Gökler görünmüyordu, henüz yollar ayazdı,
Süreyya anasına dedi ki: “Çiftem nerde?
Avlanmak istiyorum köyden biraz ilerde...”

Leman'ın aklı gitti bu anda sinemaya,
Birlikte çıkmak için başladı yalvarmaya.
Süreyya diyordu ki: “Üşürsün, soğuk hava,
Deliliktir emin ol, çıkmak bu günde ava..”

— İşte iyi dedin ya... Lâzım olan heyecan.

Sen git de ben kalayım... Buna dayanır mı can?

Merakla başlayarak devam eden bir filmi

Orta yerinde kesmek bir cinayet değil mi?

Kalmada Süreyya'ya ağız açacak zaman
Ayağına geçirdi botları hemen Leman.
Saçlarını taradı, yüzü sevinçle yandı,
Lahzada mantosunu giyerek hazırlandı.
Havalandı vücudu gönlünün rüzgârından,
Hararetle ninenin öptü dudaklarından.
Çıktılar iki avcı, iki gürbüz arkadaş,
Köyün sokaklarından kırlara yavaş yavaş...
Yoldan geçenler kıza hayretle bakıyordu.
Leman ardında hayran izler bırakıyordu.
Böyle ilerledikçe korkusu çoğalıyor,
Vücudu her adımda yeni bir hız alıyor,
Bazı koşup giderken ayağı kayıyordu,
Bazı bir kuş görünce çiftiyi dayıyordu.
Oynuyordu yanında yürüyen cins tazıyla,
Önünde yol gösteren karabaş haylazıyla...
Süreyya birdenbire Leman'ı durdurarak
Dedi:

— Sakın yerinden kımıldanmamaya bak!

— Ne var?

— Pek yakınlarda bir felâket haberi:

Takip olunuyoruz yarım saatten beri!

Sapsarı, sordu Leman:

— Bizi takip eden kim?

— Sen burda biraz bekle... Ben öğrenir gelirim.

Süreyya uzaklaştı etrafına bakarak.

Leman düşünmedeyken kendini bırakarak

Birdenbire arkadan tıkanı kızın ağzı,

İki kuvvetli pençe bağladı kızcağızı...

Süreyya Dönünce

Süreyya ayrılmıştı kızdan epey uzağa,

Dönünce düştüğünü anladı bir tuzağa.

Çiftesi bir dal gibi titredi ellerinde

Leman'ın şimdi yeller esiyordu yerinde.

Delikanlının kalbi göğsünde doldu, taştı,

Gözleri şimşek gibi ufukları dolaştı...

Gözünde birbirine karışmıştı gökle yer,

Çarpışacak önüne bir ordu çıksa eğer

Yerli yerinde durdu bir dakika kararsız.

Bu felâketten nasıl sıyrılacak zararsız?

Böyle mi olmalıydı misafirliğin sonu?

Kızcağız şimdi nerde, nerde çalanlar onu?

Kızı kaldıranları düşündükçe Süreyya

Diyordu ki: “Eminim ne haydut, ne eşkiya...

Leman'ı köyde gören birkaç hovarda bunlar!

Hem pek uzakta değil, çok yakınlarda bunlar!”

Yürüdü izlerinin arkasından iyice,

Lâkin bu yürüyüş de gitti sonunda hiçe.

Şosede birbirine izler karışıyordu,

Süreyya سوالini kendi kendine sordu:

“Acaba ne tarafa gitmiş olsalar gerek?”

Vücudu sarsılarak, yüreği titreyerek

Göz önüne getirdi kızcağızın hâlini...

Nasıl yüklenecekti Leman'ın vebâlini?

İradesi tutuştu, yandı kül oldu bir an:

Leman, o yosma Leman, o gazal gözlü Leman!

Gözlerinden anlayıp onların maksadını
Kim bilir ne dehşetle çağırıyor adını!
Düşünürken köpürdü korkunç bir ejder gibi,
Uçurumun önünde başı dönenler gibi
Baktı: Bütün varlığı bir dağ gibi yanıyor,
Aklı bir bulut gibi boşlukta sallanıyor...
Yerler, gökler, ağaçlar beyinde döndü döndü...
Ansızın karşı yoldan bir süvari göründü.
Yaklaşınca bu yolcu Süreyya'nın yanına
Süreyya kaplan gibi sarıldı hayvanına:
— Hiç yolda rastladın mı bir kadına arkadaş?
— Rastladım bağa doğru giderken yavaş yavaş!
— Yalnız mıydı?
— Ne gezer, yanında beş kişi var.
— Kimler?
— Kimler olacak bizim Karabağlılar!
— İn atından aşağı...
— Olmaz, işim acele.
— Atından in diyorum, atından atla hele.
Yolcu tabancasını Süreyya'ya çevirdi,
Bir hamlede Süreyya onu attan devirdi:
— Canına mı susadın, yıkıl ordan kerata!
Silâhını alınca sıçradı yağız ata.
Uçarsa nasıl yaydan fırlayan ok havada
Süreyya da o hızla koşuyordu ovada.
Vadiler yokuşlaştı, tepeler dümdüz oldu,
Süreyya'nın karanlık ruhunda gündüz oldu...
Bilmiyordu ne kadar zaman geçti aradan,
Bağlara geldiğini anladı manzaradan.
Girince delikanlı ağaçlıktan içeri
Doldurdu silâhını, hazırladı hançeri.

Erlər Meydanında

Manası yok diyorken böyle çılgın koşuşun
Geçti ıslık çalarak yanından iki kurşun...

Atından atlamaya meydan kalmadan daha
Davrandı birdenbire belindeki silâha.
Süreyya silâhını öne uzatıyordu,
Onlar kurşun atıyor, bu kurşun atıyordu.
Tehlikenin önünde aklı başında yine,
Siper aldı bir geniş söğüdü kendisine.
Bir kurşuna karşılık beş kurşun geliyordu,
Süreyya bulunduğu yerde sendeliyordu...
Acı bir ses işitti: Leman'ın sesiydi bu!
Bir kurşunun bir göğsü delip geçmesiydi bu!
Kızcağızı vurmuştu kendi silâhı demek!
Son keder, son heyecan, son düşünce, son emek,
Delikanlı alarak canını dişlerine
İsabet ettirmişti bir kurşunu yerine.
“Yandım!” diye bir seda işitildi derinden.
Yaralanmıştı şimdi birisi içlerinden,
Karşı taraf bu cenkte bozgun verdi ansızın,
Yanından ayrıldılar geriye doğru kızın...
Onlar gerilediler, Süreyya ilerledi,
Yaralı kızcağızı topladı, derledi,
Kan sızan yarasının bakmadan ağrısına
Leman'ı aldı hemen atının sağrısına...
Köye doğru çevirdi hayvanının başını,
Ah, bir kere kurtarsa bu güzel yoldaşını!

Leman Yatakta

— Süreyya...

— Ne var yavrum?

— İçir biraz ilaçtan!

Alnının ortasında ayrılan ipek saçtan
Leman'ın solgun yüzü ay gibi görünüyor,
Gözleri ağır ağır Süreyya'ya dönüyor...
Süreyya elindeki şişeden yudum yudum
İçirirken, diyor ki: “Bugün biraz uyudum!”
Leman üç günden beri hastadır, yataktadır,

Göğsündeki yaraya deva aramaktadır...
Ateşi biraz fazla, kuvvet yok ellerinde,
Yalnız akşamdan beri iştahası yerinde.
Vücuduna nisbetle kaybetmişti fazla kan,
Fakat onu şen görür hâlâ yüzüne bakan.
Yarılmış gibi kızıl nar dudağı bıçakla,
İlacını içiyor bu kırmızı dudakla.

— Yemek yer misin yavrum?

— Tarhanaysa istemem.

— Hekim öyle söyledi...

— Bir kaşık... Fazla yemem!

Ricalar başlayınca kızcağız derde girdi,
Kâsedeki çorbayı yavaş yavaş bitirdi.
Nihayet ete, süte tatlıya geldi sıra,
Süreyya çömelerek yanındaki hasıra
Kendi eliyle verdi Leman'a yemeğini,
Yedirdi omletini, yedirdi bifteğini!
Süreyya'nın gözleri üç gecedir uykusuz,
Bekliyor kızcağızın başucunda aç, susuz.
Bazı kızın görerek en mecalsiz halini
Aklından geçiriyor ölüm ihtimalini.
O zaman sınırları yay gibi boşanıyor,
Ölümü bile boğmak arzusuyla yanıyor.
Nihayet toplayarak bütün itidalini
Düşünüyor genç kızın kurtulmuş hayalini.
Kulağında çınılıyor bir sürekli kahkaha...
Açıyor ellerini o dakika Allaha.

Nekahat

Bir ay geçti ufuktan doğdu güzel bir bahar,
Ağaçlar çiçeklendi, kalmadı yollarda kar.
Duyulmaya başladı yavaş yavaş kuş sesi,
Açıldı Leman'ın da eski uyuşmuş sesi.
Süreyya'nın takılıp ara sıra koluna
Dolaşırken bakardı Eskişehir yoluna.

Tad alarak güneşten, çiçeklerden, bahardan
Kapalı ufuklara dalıyordu dağlardan.
O kadar yaradı ki Leman'a gezintiler
Çıktı danslar, balolar aklından birer birer.
Çılgınca fikirleri yerine güzel kızın
Kuvvetli düşünceler kökleşmişti ansızın.
Omuzları açıldı, yanakları al oldu,
O narin sülün birden yırtıcı kartal oldu.
Korkuyla bakmıyordu artık arkadaşına!
En hafif kitaplarla meşgul olan başına
Gitgide en lüzumlu sayfeler yerleşti.
O şimdi köyün bütün kızlarıyla kardeşti...
Geliyordu Leman'a yüz ziyaretçi günde.
Sabahları gezerken yağız atın üstünde
Şaşırırdı o dolgun endamını görenler.
Ortada yoktu onu tuzağa düşürenler...
Herkes ona hayrandı, ihtiram ediyordu,
"Buradan ayrılmayın, Leman Hanım!" diyordu.
Köylülerle adeta kaynaştı onun kanı,
Köylü sanırdı gören konuşurken Leman'ı!
Ne baba hasretiydi, ne de gurbet yasıydı,
Leman'ı değiştiren dağların havasıydı...

Yollar Açıldı

Bir gün ona yaklaştı Süreyya, düşünceli,
İri avuçlarına düştü Leman'ın eli.
Dedi ki, heyecandan yüreği titreyerek:
— Gönlünde İstanbul'un hasreti olsa gerek!
Yalnız İstanbul değil, baban da var, anan da,
Bekletmek fena olur hasretleri bir yanda.
İşte yollar açıldı, karlar yok, tipiler yok,
Vücudun demir gibi, yarandan da eser yok;
Korkmadan istediğin yere gidebilirsin,
Şimdilik bizim evde aziz bir misafirsin!
Leman'ın güzel yüzü kesildi kıpkırmızı,

Benzetirdi kırmızı bir güle gören kızı.
Köyde tanıdıkları, kadınıyla, kızıyla
Gözlerinin önünden geçti bir sel hızıyla,
Sonra o sahte hayat, balolar, çaylar, danslar,
O riyalı selâmlar, takdimler, reveranslar...
Birdenbire içinden bir heyecan tutuştu,
Leman şimdi gökleri arşınlayan bir kuştu.
Süreyya'ya dedi ki:

— Ben burda kalacağım,
Bu dağlarda geçecek bundan sonraki çağım!
— Nasıl olur?

— Adeta... Mihmanım vatanında,
Hatta senin evinde, hatta senin yanında!

Bu sözler, sevda gibi içtendi filhakika...
İkisi de göz göze geldiler bir dakika,
Nihayet kızın başı gencin göğsüne düştü,
İki genç, iki mesut, uzun uzun öpüştü!.

[Akbaba, 5 Mart 1341 - 2 Nisan 1341/1925]

İNCİ

Yüzlerce sene evvel çok güzel bir kız varmış.
Ayağına kapanıp bütün gençler yalvarmış
Bu eşi bulunmayan güzeli almak için.
Erimişler aşk denen alevden için için,
Güneşin sıcağıyla eriyen karlar gibi;
Hepsinin bu sevdadan hicran olmuş nasibi...
Böyle yaşıyorlarken dünyalarına küskün,
Güzel kız dâvet etmiş âşıklarını bir gün.
Demiş: «Elbet veremem gönlümü hepinize,
Fakat bir müsabaka açıyorum ben size:
En güzel, en kıymetli inciyi bana her kim
Getirirse onunla artık evleneceğim...»
Âşıklar mallarını feda edip satmışlar,
Dört taraftan en büyük inciyi aratmışlar.

*

Yüzlerce sene evvel bir saz şairi varmış;
Bu gencin de gönlünü o kızın aşkı sarmış.
Aklını alıvermiş gök elâ renkli gözler;
Her dakika biricik sevgilisini özler,
Her dakika ağlarmış, sızlarmış, âh edermiş;
Aşkından perişanmış, mahzunmuş, derbedermiş...
Duymuş müsabakayı bu âşık da nihayet,
«İnci nedir?» diyerek o anda etmiş hayret.
Çünkü o ana kadar inciyi bilmiyormuş.
«İnci nasıl şey?» diye bir ihtiyara sormuş:
«Ben onu hiç görmedim, gezdim de diyar diyar.»
Demiş ki zavallıya gülümseyip ihtiyar:
«Güzel bir taştır inci, kadınların süsüdür;
Durduğu yer onların açık, beyaz göğsüdür.
Denizden çıktığından, pahalıdır gayetle...»
Bu sözleri duyunca âşık bakar hayretle,

Der ki: «Ben, deniz nedir, onu da bilmiyorum.»
İhtiyar denizi de anlatır: «Dinle yavrum,
Bu öyle bir sudur ki ufuğa kadar açık,
Bazan dalgalar vardır kıyısında ufacık;
Bazan fırtına çıkar, hava olunca lodos,
Deniz birden kudurup kayalara vurur tos.
Sen karada gezmişsin, belli, bu yaşa kadar.
Bu dağların ardında çok uzak bir deniz var.
Pek merak ediyorsan yürü, memleketler aş.»
Saz şairi, bu sözler bitince, yavaş yavaş
Denizi bulmak için seyahate koyulur,
Uzun yollar üstünde harap olur, yorulur.
Nihayet gök toprağa ışığını dökerken
Bir sahile yaklaşır henüz şafak sökerken...

*

Aradan bir yıl geçip nihayet mühlet bitmiş,
Âşıklar akın akın kızın yanına gitmiş.
Hepsi de dizilmişler önüne birer birer:
Ellerinin üstünde donuk, beyaz inciler.
Güzel kız seyre dalmış, oturarak yerine;
İpek elbisesinin uzun eteklerine
Bütün delikanlılar koymuş hediyesini!
Gözlerini açarak herkes kesmiş sesini:
«Acaba hangisini kabul edecek?» diye...
Dışardan bir gürültü duyulmuş o saniye:
«Bırakın, muradıma ben bugün ereceğim,
Bırakın sevgilime inciler vereceğim...»
«O da getirsin» diye güzel kız vermiş izin,
Şair içeri girmiş, tereddüt etmeksizin.
Anlatmış kalbindeki sızlayan bir yarayı,
Anlatmış uzun uzun bütün bu macerayı...
«Ben bir şair âşıkım, elimde bir kırık saz,
Yapyalnız yaşıyorum, derdim çok, sevincim az.
O güzel gözlerine bir pınar gibi gönlüm

Yıllarca aka aka tükendi tahammülüm.
Fakat seni unutmak gelmiyordu elimden...
Ve bir gün işittim ki inci istemişsin sen.
Ama bu ana kadar görmemiştim ben onu,
Öğrendim bu incinin denizde olduğunu.
Deniz nerde? diyerek arıyordum bu sefer;
Aşkının kuvvetiyle aştım dağlar, tepeler.
Nice ülkeler gezdim, nice dağlar dolaştım,
Bir sabah, sonu gelmez bir denize ulaştım:
Güneş içinden doğup içinde batıyordu;
Sular arzın üstüne yaslanmış yatıyordu.
Rüzgâr yavaş esiyor, engin sessiz, durgundu;
Vücudum aylar süren yolculuktan yorgundu.
Aşkınla geliyordu kalbime kuvvet yine;
İndim büyük denizin o büyük sahiline
İncileri topladım, uğraşıp didinerek!...»
Âşıkın sözlerini dinlerken kadın, erkek;
Şair omuzundaki bir torbayı uzatmış,
Yere, bağını çözüp, incileri boşaltmış.
Fakat o anda herkes kahaahalarla gülmüş:
Çünkü inci yerine çakıltaşı dökülmüş.
Güzel kız genç âşıkâ demiş: «Bunu iyi bil:
Bu, parayla alınmış incilere mukabil,
Senin çakıltaşların çok değerlidir elbet;
Şair! Yaşayacağım seninle ilelebet...»

[Akbaba, 24 Kânûn-ı evvel 1345/1929; 2.8.1972]

SAĞLIĞINDA YAYIMLAMADIĞI
YENİ BİÇİMLİ
İLK ŞİİRLERİ
(1922-1927)

İNANDIK!..

İnandık!

İnandık beynimizle!..

Her çizgisi rakamların ilminden çıkan

tayyaremizin

yükselmesine

havalanmasına

uçmasına

karlı kara bulutları burgulayarak

göğe karışmasına

inandık!..

İnandık beynimizle!..

Ona meydan lazımdı!..

Ona meydanda yer açmak için

sivri tel örgüleri tırnaklarımızla yolduk!..

Avuçlarımız

kan doldu!..

Meydanı aldık!..

Onu çektik meydana!.

Yıkadık ellerimizdeki kanı

mavi işçi gömleğini sırtımıza geçirdik!.

Şimdi onu uçurmaya hazırlanıyoruz...

Uçmaması kaabil değil!..

Motoru bozulursa

takarız yeni motor!..

Kanatları sakatlanırsa eğer

hangarlarımız kanat dolu!

Uçmaması kaabil değil!..

Uçacak o

Uçacak!!!

Buna rakamların diliyle inandık!

İnandık!!

İnandık beynimizle!..

Udelnaya, 16 Temmuz [1922]

İSTİHSAL ALETLERİ VE BİZ
YAHUT
MERİH'E UÇACAK ZAFER

Tabiat

alev dudaklarının aydınlığında gülen beyaz dişleriyle
kanatırken

kollarımızı,

biz onun

yeşil kışırtilı saçlarını

dolayarak

bileğimize

taze ağzından ilk buseyi kopardık!..

Şimdi o

soyulmuş elma gibi

elimizde çırılçıplak,

şimdi o bizim!

Kocasının kıllı, geniş göğsü altında

dikilen memeleriyle kıvranan

gürbüz bir köylü gelin gibi bizim!..

Saçıyla, etiyle, kemiğiyle bizim!

Bizim!..

En Şarklı manasıyla bizim karımız!..

Biz

karımızın üstünden

ateş kalıplarda koyulaşmış bir rüzgâr edasıyla

her yükselişte

kuvveti ciğerinden söken çocuklar doğurttuk!..

Fakat

onları

çaldılar!..

Şimdi onlar

bin lüzumsuz işte işliyor!..

Düşün!

İçlerinde

öyle palabıyıklı fabrikalar var ki
suratsız zengin karılar güzelleşsin diye
allık kusuyor!..

Öyle zaman oldu ki
peşinde yüz vagonu uçuran
kara yağız oğlumuz lokomotif
kırk ikilik güllelerin içinde
Nestle sütü gibi hülasa edilmiş ölümü
üstümüze taşıdı!.

Öyle zaman geldi ki
çocuklarımızın en güzeli tayyaremiz
kafamıza

bizi yere mıhlayan çiviler döktü!!

Lakin

bu böyle sürmeyecek!

Zaferi bekliyoruz!!

Merihe uçacak zaferi!!

Bu zafer ne? diye mi soruyorsun

bunu sana anlatmak gayet basit

bir krank'ın hareketi kadar basit:

Çocuklarımızı

çalanların elinden alacağız...

Çocuklarımız

yalnız bizim olacak...

Yalnız bizim!!

Yalnızzzzzzzzz bizim!!!

100 x 100 000 x yalnız bizim!!!

İşte

(D.S.F.C.) nin ilk telsizinden

Merihe uçacak zafer bu!!..

Udelyana, 1922

KAĞNI

Bir kış günü devrilen bir kağnının
yanında çıplak bir köse gördüm.

Çırılçıplak
soğukta buz kesiyor,
dişlerini takırdatıp, kakırdatıyordu.
Baktım köse donacak.

Hemen
Geçirdim kağnyı kösenin sırtına,
Ona bu gocuk
tıpatıp geldi.

O kadar tıpatıp ki
kağnının içinde kaybettim köseyi.
Ben köseyi ararken
bir kara kalabalık
çevirdi kağnyı.

Okuna köylüler koşuldu;
boyunduruğuna
yüz arşın bir bayrak diktiler.
Nutuklar söylendi, kuzular yendi,
herkes birbirini
beğendi!!.

Sonra
takım taklavat
düzülürlerken yola
kulağımda patladı şu ses:
— Alkış tutsana alkış!!..
Kör müsün ulan?
Sırtına yüklenmiş Yeni Hayat'ı
geliyor.. Geliyor..

— Kim?
— Anadolu ik..tisa..diya..tı!!..

Kendimi topladım
dedim:

Bu mu?
Eğer öyleyse
vay senin sakalına köse!..
Köse kağından cevap verdi:
— Vay benim köse sakalım!!

7 Ağustos [1922], Udelnaya

TOPRAK SEVGİSİ

Biz dünyaya düşmedik
Dübbü Ekber'in kepçesinden
anamızın karnında kan olan topraklı ıspanak
9 ay besledikten sonra bizi
fırladık yeryüzüne.
Babamız da unutmuş öğretmedi bize
toprakta arşınların mülkiyetini.
Babamız gibi biz de
mavi pantolonumuzun
kışındaki yamayı örtecek kadar toprak için bile olsun
tapu alamayacağımızı anlayınca
gönlümüzü kaptırdık
550 milyon kilometre murabbına.
Öyle bir kaptırış oldu ki bu:
şimdi bize
sarı kırlarda tüten toprağın dumanını
Düzce tütünü gibi içmek
kâfi gelmiyor.
Dolduruyoruz
gövdemizin çubuğunu
ıslak kömür kokan Silezya ocaklarının
2000 metresiyle...

Öyle bir kaptırış oldu ki bu:
Şimdi içimizden biri
dört motorlu tayyaresiyle topraktan fırlayarak
kurtulsa cazibeden
onun altında benzese dünya
güneşte yıldızlanan bir Yafa portakalına
yine o
bu yıldızlı yuvarlak yemişi soymak için
cebinden
çıkartır çakısını.

Bu öyle bir kaptırış oldu ki
biz
Zühal'le Merih arasında
asma apartımanlar
sallanana kadar
kalın kösele ökçelerimizin çivilerini törpüleyen
toprağı
seveceğiz!!..

Moskova, [1922]

KÜFRETMEK İSTİYORUM

Beyaz getrleri, beyaz eldivenleriyle o
karşımızda
beyaz tırnaklı bir katır gibi dolaşırken
sen
sopa çekmek istiyorsun.
Ben
küfretmek istiyorum.
Kızını, kısırağını, karısını sıradan geçirerek
ruga iskarpinlerinin
deliklerine dek...
Küfretmek istiyorum
ona bir an sövmesem
çiş gelmiş çocuk gibi sıkışıyorum.
N'eyleyeyim be?
İçimden geliyor bu:
küfretmek istiyorum...

Moskova, 16 Teşrin-i evvel [1922]

GÖZLERİM

Mavi şimşekleriyle elektrikleşen
mavi gözlerime
iki lastik çizme geçirdim.
Yolladım
onları
Anadolu'ya.
Gittiler,
geldiler.
Geldiler fakat nasıl?
Lastik çizmeler
dizlerine kadar batmış çamura.
Mavi gözlerim
iki isli lamba gibi kapkara olmuş.
Ben hemen
batırdım diş fırçamı
sıcak kanlı beynime
gözlerimi
fırçaladım.
Onlar
iki kırmızı fener gibi
parladılar.
Şimdi benim
mavi gözlerim
kanlı.
Şimdi işte
kızıl bir perde önünden nasıl kaçarsa bir boğa
beni gören her burjuva
öyle kaçıyor.

17 Teşrin-i evvel [1922]

2000'İN KAFAMIZDA TESİRİ (Bir Yol Türküsü)

Hay.. Hu.. Hey..

Geldik.

Katranlı bir matem bestesi mırıldanarak değil
deli bir yol türküsü haykırarak geldik.

Görüyorsunuz ya

şimdi bizim

sebilhane bardağı gibi karşınıza dizilip
ağlamaya yok niyetimiz.

Fakat

sakın

bizi bir şey duymadı sanmayın!

Çoktan aldık haberi.

Lakin bu haber

bir kâse yoğurda düşen kara bir fare gibi
bulandırdı beynimizi.

Gözlerimiz

çukurlarından 10 metre ileri fırlayarak
boşlukta dönmediler.

Biz yalnız acısını onun

içtik kepeçelerle kına kına gibi.

Hâlâ damağımızda

buruşturan tadı var.

Acı.

Acı.

Yeşil paslı kırmızı bir bakır kadar acı.

Fakat

mükemmel kuvvet ilacı.

Hay.. Hu.. Hey..

Sebilhane bardağı gibi karşınıza dizilip
ağlamaya gelmedik.

Kopan sesi

bu kadar gür olanlar
nasıl ağlar?..
Kuvvetin oğlu neşe
fırkamızın öyle eski azasıdır ki
beş on tempo hızlı çalsak biz matem marşımızı
ordular koşar adım ayak uydurur.
Hay.. Hu.. Hey..
Çocuklar hey
fırlatın kaputları.
Göğsümüzün kıllarında eritemim karı
öyle çekiyoruz ki
havayı içimize
siz orda sandalyanıza tutunmazsanız eğer
fırlayıp çarparsınız
dişlerimize...
Hay.. Hu.. Hey..

[1922]

MAKİNALAŞMAK

(2)

Dört katlı tahta bir evde oturuyorum
dördüncü katta odam.
Penceremin karşısında
20 katlı «beton-arme» bir apartıman var.
Yirmi asansör işliyor her saniye
damından temeline
temelinden damına.
Halbuki ben
karnına bir türbin oturtup
kuyruğuna çift uskur takmak isteyen adam
her akşam
80 basamak tahta merdiveni tırmanıyorum.
Her basamakta yüz misliyle zarboluyor
asansörle çıkan patronlara kinim.
Lakin yine nikbinim.
İnandım [.....]
bizim olacak makinalar.
Ve ben
makinalaşacağım...
Yalnız o zamana kadar
büyük arzumu avutmak için
her sabah
dördüncü kattan bırakınca kendimi
seksen basamak merdivenin trabzanlarından
vızzzzz.....
Kayıyorum...
Kapıcı kocakarı
«Çıldırılmış,» diyor bana.
Bilmiyor ki ben — Ahmak!
makinalaşmak
istiyorum...

16 Kânun-ı sâni [1923], Moskova

HASTA ARKADAŞ İÇİN

O hastalandı.

Gündüz,

gece,

günlerce

beyaz yastıkta başı

bakır bir mangal gibi yandı.

O hastalandı.

Bu şiiri yazan şairin arkadaşı

hasta...

Acaba

fertlere methiye değil

sınıfımıza destan yazalım diyen şair

o hastaya bu şiiri yazmak için

beyninin yarım saat sa'yini verebilir miydi?

Sorduk

dedi:

Emin olun ki günahsızım.

Evet bir ferde on mısra söyledi ağzım

fakat

beynim iş saatinden çalmadı bunu.

Onun

o tornadan yeni çıkmış çelik çocuk gibi sosyalistin

gözünün

bakır bir mangal gibi yandığını gören gözlerim

mavi bir alevle kapandılar dün gece

ve bu sabah

bu mısraları karyolamın demirine yazılı buldum.

Moskova, [1923]

MEYERHOLD TİYATROSU'NA

Hiçbiri, hiçbiri

bizim değil..

Ne «Mali Teatr»ın düzgünlü «Hamlet»i

ne pudra ponponu «Prens Turandot»

ne de «Kamerti»nin «Karnaval Fedr»i.

Biz

burjuvazinin

allı pullu, telli tüllü metreslerine

çiçek atmak istemiyoruz.

«Bolşoy Teatr»ın binası

mükemmel arpa ambarı olur.

Kostüm dolaplarını hediye ettik «Gum»a

boyalı perdelerinden

şalvar diksin köylü kızları...

Bizim sahnemiz

«Mülkiyyeti şahsiyye»nin sandık salonlarına sığmaz..

Krasnaya Ploşçatta bez platni spektakl!..

«Vasili Blajonti» kilisesinin çanı

kırk yılda bir yarayıp işe

perde başlarını versin haber.

«Bir Mayıs»mış gibi coşkun kitleler,

aydınlatırken «Aeroersefesk» projektörleri

otomobillerle yarışan traktörleri

Kızılordu at koştursun sahnemizin üstünde.

İşte böyle bir günde

sen bizim ağzımızla öp «Meyerhold»

sportmen artistlerinin

allıksız yanaklarından

drrran drran

drrrin drrrin

yaşasın makinalaşmış Ersefesk'in

makinalaşmış tiyatrosu.

Moskova, [1923]

MOSKOVA'DA HERAKLİT'İ DÜŞÜNÜŞ

Kış geldi,
Kızıl Meydan'daki barometreye baktım:
tahtes sıfır 7.
Kar
donmağa başlıyor,
rüzgâr
yok!
Gökyüzü çelik bir levha gibi parlak
ve çizgisiz!

Kremlin'in kulesi:
uzun kızıl kaputunun geniş omuzlarında kar,
yanında kardeş mezarlığındaki en büyük mezar
bekliyor nöbet!
Bu mezar bir gemi,
Kızıl Meydan bir deniz...
Gökyüzü çelik bir lehva gibi parlak
ve çizgisiz!..

Arkamda kaldı Kızıl Meydan,
arkamda kaldı kalbi şehrin,
indim
kıyısına nehrin,
sulara bakıyorum.
Akıyor Moskova Nehri kıvrılarak
yuvarlak sırtı pul-pul ışıldayan
kocaman
ve karanlık
bir balık
gibi!...

Kim bilir belki bugün,
belki yarın,
çıplak cilalı sırtı suların

donacak!

Fakat bir an bile durmayacak yüreği
buzun altında sıcak

kara kan gibi akıp gidenin!..

Kızıl Meydan'da barometreye baktım demin:
tahtes sıfır 7!

Kış geldi,
kar donmağa başlıyor,
rüzgâr

yok!

Ben bu soğukta

burda kalmazdım bu kadar çok
anlamasam akan suyun lisanını.

Kim bilir belki böyle bir akşam,
böyle bir akşam,

Heraklit alını

yeşil gözlü zeytinliklerde akan suya eğdi ve dedi:

«Her şey değişip akmada,
bu hal beni hayran bırakmada...»

Heraklit! Heraklit! Ne akıştır bu!

Ne akıştır ki bu

ne evveli var, ne sonu!

Ne akıştır ki bu dalgalarında

dağlıdır alını en mukaddes putun

kızgın demir damgasıyla sukutun!

Gebedir her sukut bir yükselişe!..

Kabil mi karşı durmak

bu köpürmüş gelişe?

Heraklit! Heraklit!
Akar suya kabil mi vurmak kilit?
İşte,
ışıldıyor güneşte
kalın mermer sütunlar!
Bunlar
Sezar'ların imparatorluğundan geliyor,
beyaz tokalı Patrisiyen'ler gibi yükseliyor
arkamızda kalan
yolun üstünde!..

İşte Roma!
İşte döndürdü taş değirmenleri
ağır taş değirmenler gibi döven
kalın enseli esirler...
Çıplak ağır pençesiyle kopardı Spartaküs
mağrur Roma lejyonunun
geniş demir kalkanını.
Hürriyetin tadını tattı esir:
içerek nasırlı avuçlarından akan
çatlak dudaklarını yakan
lejyonların kanını!
Bu kan! Bu kan!..
Dudaklarımızda hâlâ bu kanın lezzeti var!
Duyacağız bu lezzeti
o [.....] cemiyeti
kurana kadar...

Roma!
Kara kartalı yükseldikçe alçaldı Roma!
Alçaldı esirlerin omuzunda yükselen medeniyet!
Ve nihayet
taze bir can taşıyan barbar

sürdü çıplak eyersiz atını
kaba tunç başlı mızrağı kanlı kanlı bir yelkovan gibi,
Roma'nın köhne kadranında çaldı son saatım!
Ve bir devir bitti!
Roma bir zaruretti,
geldi gitti...

Heraklit! Heraklit!

Akar suya kabil mi vurmak kilit?

İşte,

ışıldıyor güneşte

kurşun külâhları yeşil yosunlu minareler!

İşte çan kuleleri:

radyo istasyonlarının dibinde bugün

Kurunu Vustâ'nın alçalan kuleleri!

Kurunu Vustâ! Kurunu Vustâ!

Sen de açtın gözlerini hayata!

Sen de doğdun

bir sukutun

harabesinden!..

Diktin asırların ortasına

bir ıstırap abidesi

kuru tahta köylülerin

kara toprak kulübesinden!

Taşlı tarlalarında zaman zaman,

yer yer,

odundan meşalelerle yanan

isyanlar esti;

kanlı karanlık sakalları toprak kokan köylüler

balta görmemiş bir orman keser gibi kesti

kıllı filli kellesini beylerin!

Fakat senelerce senelerine

solgun nakışlı bir tülbent gibi parçalandı

sarhoş derebeylerin kucığında
köylü gelinlerin ilk gecesi,
köylü gelinlerin bikri!..
Kurunu Vustâ! Kurunu Vustâ!
Sen de açtın gözlerini hayata
sen de doğdun
bir sukutun
harabesinden!
Sen de bir zarurettin,
geldin,
yükseldin
ve düştün.
Düşmemek için dövüştün.
Dövüştün fakat...
Heraklit! Heraklit!
Akar suya vurmak kabil mi kilit?

[Moskova], 1925

MOSKOVA — TOKYO — MOSKOVA

İki yoldaş açar açmaz:

gök yolunun

kilitli bir

kapısını;

duydu motor

havaaların

kokusunu;

havalandı,

havada yol

düm-düz değil!

Gök yolunun

inişi var

yokuşu var...

Havalarıda

alüminyum kanatlı

bir güvercin kuşu var.

Motor bizim, kanat bizim,

kanatlarda

talihini

terkeden

iki cesur

cesur genç

hayat bizim!..

Duman... Duman... Duman...

Havada yol

mavi değil

her zaman.

Göğün
yüzü
kara.
Bulutların
kanatları
sarılıyor
kanatlara!

Göz gözü
görmüyor... görmüyor...

Duman... Duman... Duman...
Dön motor
dön motor
dön,

durmadan... durmadan...
Duman... Duman... Duman...

Örtüyor acıyan göz kapaklarını
dumanlı elleri ağır uykuların...
Ve yaşları düşüyor
ağır bir taş gibi
derinliğine:
dibinde siyah sular yanan karanlık kuyuların...

Karada, denizde, dağda uyutur
gökte uyutmaz...

Duman... Duman... Duman...
Dön motor
dön motor
dön,
durmadan... durmadan...

Motor bizden, kanat bizden,
kanatlarda
                  talihini
                                  terkeden
İki cesur
                  cesur ve genç
                                  hayat bizden.

NETİCE

Moskova
                  Tokyo'dan
                                  çok uzaaak
  yerededir!..
Moskova nerde
                                  Türkiye nerdedir!
Fakat bak
                  on yılda
                                  doğan esere:
getirdik Tokyo'yu üç günlük yere!..

[Moskova, 1927]

SAĞLIĞINDA YAYIMLADIĞI
YENİ BİÇİMLİ
İLK ŞİİRLERİ
(1922-1927)

GREV

Stop!.

Fren!.

Zıkk!.

Dur-du!.

Amele,

Başparmağını tele

Dokundurdu!.

Akümülatör, dinamo, motor, buhar, benzin

Elek-trik!.

Tırrrrrik!.

Dur-du!..

Yüksek tuğla bacalarda dumanlar donakaldı,

Koptu kayışlar!.

«— Patron sabotaj var!.

«— Koş telefona!.

«— İşlemiyor!.

«— Telgraf?

«— Teller kesilmiş makina bom-boş!.

«— Koş,

Karşımda durma avanak!.

Hangarda ne varsa üstüne atlıyarak,

Koşun şehre!.

Jandarma, polis, asker,

Kırkikilik, tayyare, tank,

Ne bulursanız

Yetiştirin!»

Birden

Bisiklet, motosiklet, otomobil, omnibüs

Tozu dumana kattılar, dumanı toza,

Fakat

Yine birden:

Ekşi boza!..

Ne ileri,
Ne geri,
Pa....h!
Fısss!
Patladı lastikleri
Geç kaldılar geç!..
Dan
Dan
Dan
Tika taka frev!.
Edildi ilân:
Umumî grev!...

Moskova, 1922 [Aydınlık, 1923, sayı 13/
Güneşi İçenlerin Türküsü, 1928]

“AYDINLIK”

Aydın Aydınlik Ay-dın-lık!..
Aydın aydınlığım benim
Gökte ay gibi değil!..
Gökte yay gibi gerilen ay gibi aydınlatmıyorum tepeden
Toprakta sınıfların kavgasını!..
Bağlıyım ben:
Çamurlu, kanlı, kara
Topraklara!..
Ben o topraktaki kavgadan doğdum,
İçindeyim o kavganın,
İçinden aydınlatıyorum ben o kavgayı:
Biz görelim,
Onlar
kör olsunlar
                  diye!..
Evet onlar,
On-lar
Kof çınarlar gibi karanlıklarda sallanıp yıkılırken,
Onları ben
Ateş aydınlığının altına koyarak,
Oyarak
Gözbebeklerinin deliğini,
Aydınlatıyorum
Köklerine saplanan baltamızın çeliğini!
Aydın Aydınlik Ay-dın-lık!..

[Aydınlik, Eylül 1924/*Güneşi*
İçenlerin Türküsü, 1928]

YİNE BU BAHSE DAİR: İLİM

Hayat-hareketdir!..

Hareket-tezat!..

Cemiyet tabiatın yapışmış gırtlığına
sınıflar, sınıflara çekmiş bıçak!..

İşte bak!

bu bizim dışımızda dönen

bizim oynadığımız sinema şeridinin

beynimizin perdesinde «ilim» denen

çizgileşmiş resmi var!..

«İlim» kavgadan doğar

kavga içindir «ilim».

[1924/Aydınlık, Teşrin-i evvel 1924]

AYDINLIKÇILAR

Şu!

Şu da!

Şuradaki de!.

Şuradaki işçilerin hepsi!.

Şunların yarısı!

Şu ateşçinin kendi, kızı, karısı!..

Şu şimendiferci, şu vatman!

Şu patronunu selamlayan ustabaşı değil!..

Ötekisi!..

Şu bol paçaları dalgalı iki gemicinin ikisi!.

Şu iğneden

Parmaklarıyla dikiş diken

Kadınlar!..

Şu taşlı yolları çarıklarına dolayan,

Dağlardan

dağlara

güneşi kovalayan

Köylü ırgat!..

Şu Marks'ın kafası,

Lenin'in gözüyle yazan muharrir!..

Sonra bu şiiri söyleyen şair!..

Bütün bunların

şunların

onların

hepsi...

Hepsinin alnında [... ..] tacı!.

Hepsi Aydınlik'çılardan

Hepsi Aydınlik'çı!..

[Aydınlik, Kânun-ı evvel 1924/
Güneşi İçenlerin Türküsü, 1928]

RESMİGEÇİT

«Ton! Ton! Ton!..
Nik Karter, Nat Pinkerton!
Kelepçe, brovnik!..
Tik... tik...
Şerlok Holmes!
Sesi kes!
Hes, pes!
Dur!..
Pusu kur!..
Köşede bir baş
yavaş!
Ton!.. Ton!.. Ton!..
Nik Karter, Nat Pinkerton!
Bir, iki, üç!
Resmigeçit var bugün de
kapımızın önünde.
Kahkahalarımızı dişlerimizde bir çubuk gibi sıkalım,
seyre çikalım!..
İşte köşeyi döndüler,
göründüler:
En önde «KAMBUR» geliyor,
melanet dolu çekmecesini ensesinden yükseliyor.
Sanatının bir civan piridir bu!
Hepsinin emir-ül emiridir bu!..
Kambura kandilli bir selam çaktık,
sonra gülerek baktık,
on adım arkadan gelen bıçkına!..
7,5'luk bir cebel topu takmış kışına,
kapamış gözlerini paltosunun yakası,
ayna gibi parlıyor palaskasının tokası.
«20 okka içsem de yalpa vurmam,» diyor
«Haaayt!.. kuş uçurmam,» diyor.
Bu Fehim Paşa'nın hayr-ül nalefi,

afi kesiyor... afi!..
Bu rengârenk tavus kuşları
peşimizden tırmanırlar yokuşları;
inişlerde kaybetmemek için bizi gözden,
daha atik olurlar 50 yaşında bir öküzden.
Kızılmıyoruz onlara;
kızılmaz,
acıdır
böyle teneke oyuncak olanlara.
Aramızda onların yalnız bir ismi var:
ZAVALLILAR!

[1924/Aydınlık, Kânun-ı sâni 1925]

NEFTİN CEVABI

Ilık

ve aydınlık

bir güney gecesi...

Havalarda iri taşlı billur avizeler yanıyor...

Her tanesi içinden aydınlanan

şeffaf üzüm salkımları sallanıyor

havalardan...

Adım adım

dolaşmadayım

neft buruklarının arasında.

Süzüyor ışıklı gözlerle yukardan beni,

bu kara, sivri ve dar

ehramlar...

Evlerinde devler oturan bir şehirdeyim!

Biz çağırdık yer altından bu şehrin devlerini,

biz kurmuşuz elimizle devlerinin evlerini...

Şimdi devler

uyuklarken

derin yataklarında,

birer birer

dolaşarak

ben bu şehrin sokaklarında,

evlerinin kapısını çalmıya geldim...

Nefte bir سوالım var.

Cevap almıya geldim!

Dinle neft!

Yedi kat yerin altından işit beni:

— Sen bilirsin ki, biz

alnımızın teriyle

ve ölen ustamızın
ölmeyen gözleriyle
yeni bir dünya kurmak isteriz!
İsteriz ki, kanınla sen
bereketli bir rahmet gibi besleyesin
demir dağlara tırmanan azmimizin
yeşil filizli sarmaşıklarını...
İsteriz ki, uzak Sibiry köylerinin ışıklarını
karlı gecelerde kızıl laleler gibi yakasın kanınla.
İsteriz ki, gençlik iksiri gibi aksın kanın,
yüz elli milyonun damarında!
İsteriz ki, dinliyelim barışın musikisini
fıskıran fontanlarında!
İsteriz ki, okşyalım dizimizin üstünde seni
ışıklı kara saçları gibi Azer kızlarının.
İsteriz ki...
Fakat
eğer,
sivrilirse sınırın ufkunda düşman süngüler.
düşerse yeşil sularında altın balıklar yüzen denizlere
tel direkli gemilerin yağlı gölgesi,
duyulursa şehirlerin üstünde hırıldayan sesi
kara kanatları İngiliz bayraklı katil çelik kuşların.
Çökerse güneşli tarlalara
koyu beyaz
bir karanlık
zehirli gaz
bulutlarından.
Britanya Lordu ortaçağın deli Papası gibi
toplarsa bayrağına ehli salibi,
kan akarsa eğer,
söyle neft!
Cevap ver!

Korumak için sosyalist vatanını
hazır mısın akıtmıya kanını?
Birden
geldi petrolün cevabı dev evlerinden,
yer oynadı yerinden,
— Hazırım, beli!
Petrolün dili — kuvvetin dili!..

1927, Moskova-Bakü yolu

İÇİNDEKİLER

*Sağlığında Yayımlamadığı
Eski Biçimli İlk Şiirleri
1913-1920*

Feryâd-ı Vatan	9
Bir Bahriyelinin Ağzından	9
Yangın	10
Olma Mağlûp!	11
Mehmet Çavuşa!	12
Vatana!	13
İrkıma	14
Şehit Dayıma	15
(Benim Dayım)	15
A Mon Oncle [Dayıma]	16
(Şehit Dayıma Mabat)	17
(Şehit Dayıma Mabat)	17
Çelik	18
İntikam	19
Benim Anladığım	20
Beklerken	20
“Bence Sen de Şimdi Herkes Gibisin”	21
Denize	21
[Son yavuklu son murâd-ı “emel”]	22
Fırtınadan Sonra	23
Samiye’nin Kedisi	24
O Gece Deniz	24
“Mâzi”	25
Ezelî Sevgi	25
Kutupyıldızı	26
Ölümün Sırrı	26

“Bir Kış”	27
Bir Hâtıra	27
Viran Diyar	28
“Yıllar Geçti Yârdan Hâlâ Gelmedi Haber”	29
“Bir Hayal Aradım Meyhanelerde”	30
“Rübap”	30
İntizar	31
“Hak Yolları”	31
Bir Gurub	32
Rüya	32
Hayal Yolları	33
“Mütareke Geceleri”	34
“Küçük Düşüncelerimden” I	35
“Küçük Düşüncelerimden” IV	36
Yalnız	37
Yine Akşam Oldu	37
Acılarımdan 1	38
Acılarımdan 2	38
Acılarımdan 3	39
“Onlara”	40
Ona	40
Öldükten Sonra	41
Şair	42
Denizler Arzuya En Fena Pusu	42
“Gül”	43
Bir Muhacirin Ağzından	44
Hayat ve Ölüm	45
Bir Muhacir Kadının Ağzından	46
Düğün Hediyesi	46
Görmedim Kulunun Bahtiyarını	47
Biz Göğüs Verdikti Şen Rüzgârlara	47
Günahlarımdan	48
Arkandan	48
Giden Gemicilere	50
“Muhacirlerden” Bazı Parçalar	51
Yarabbi Bahtımız Ne Kadar Kara	52
Artık Bu Gezmekten Dönelim Geri	52

Tesadüf	53
Uyuyan Kadın	53
Yeşillenmeyen Dallar	54
Bir Fikir	54
Akşam Hisleri	55
“Gecelerim”den	56
Bir Gece	58
Taşyürek Osman	60
Murada Erdiren Pınarın Sesi	61
[Teyzemin adı Sare]	61
Gençlik	62

*Sağlığında Yayımladığı
Eski Biçimli İlk Şiirleri
1919- 1925*

Hâlâ Servilerde Ağlıyorlar mı?	65
İman	65
Namus	66
Üç Ölüm	66
Öksüzlük	68
Biz ve Deniz	69
Herkes Gibi	69
Uyan Fatma	70
Suları Soğuk Pınar	70
Kırk Haramilerin Esiri	71
Lâdes	73
Efenin Nasihatı	74
Baharın İlk Günü	74
Bir Dakika	75
Kaçırılan Kız Kardeşler	76
Azize	78
Benim Gönlüm	79
Degâhın Kuyusu	80
Ayın Aksindeki Gözler	82
Derenin Kenarındaki İhtiyar	83
Şehvet	83

Bir Prenses İçin Mektup	84
Delinin Birinci Duası	85
Delinin İkinci Duası	86
Ocak Başı	87
İki Dert	91
Cemil Öürken	93
Merak	94
Yaralı Hayalet	99
Mevlânâ	100
Yolcu Yolun Şarksa	101
Gölgesi	102
Çanakkale Masalı	103
Marmara'da Bir Gurub	104
Sekiz Yüz Elli Yedi	105
Yağmur	106
Son Hırs	107
Bostan Dolabı	108
İç Anadolu'ya İlk Bakış	109
Yol Türküsü	110
Siz de mi Satıldınız?	111
Mum	112
Vasiyet	112
16 Mart	113
[Adalı Haydut]	114
Ağa Camii	115
Dört Sevgilim Var	116
Tevekkül	117
Kara Kuvvet	118
Dolaşmak Arzusu	119
Onbeşler İçin	120
Destan	121
Onbeşlerin Kitabesi	122
Dağların Havası	123
İnci	145

*Sağlığında Yayımlamadığı
Yeni Biçimli İlk Şiirleri
1922-1927*

İnandık!..	151
İstihsal Aletleri ve Biz	152
Kağnı	154
Toprak Sevgisi	156
Küfretmek İstiyorum	158
Gözlerim	159
2000'nin Kafamızda Tesiri	160
Makinalaşmak (2)	162
Hasta Arkadaş İçin	163
Meyerhold Tiyatrosu'na	164
Moskova'da Heraklit'i Düşünüş	165
Moskova-Tokyo-Moskova	170

*Sağlığında Yayımladığı
Yeni Biçimli İlk Şiirleri
1922-1927*

Grev	175
"Aydınlık"	177
Yine Bu Bahse Dair: İlim	178
Aydınlıkçılar	179
Resmigeçit	180
Neftin Cevabı	182

Nâzım Hikmet'in çok güç koşullarda korunmuş, elden ele geçmiş, bazıları sağlığında basılamamış, bazıları özen gösterilmeden basılmış olan yapıtları, bu işe gönül vermiş eleştirmenlerin çabalarıyla, içerde ve dışarda, yıllardır derlenip toparlanmaya çalışılmış, ama çeşitli nedenlerden kaynaklanan yanlışların, karışıklıkların, tutarsızlıkların bir türlü önü alınamamıştır.

Şimdi Adam Yayınları size Nâzım Hikmet'in yepyeni bir toplu yapıtlar derlemesini sunuyor.

Bu yolda daha önce yapılan bütün olumlu çalışmalar, Nâzım Hikmet'in kitaplarının ilk basımları, arkasında bıraktığı müsveddeler — mekanik yaklaşımlara düşmeden, durumlara, türlere göre ayrı değerlendirmelere gidilerek — büyük bir özen ve duyarlılıkla yeniden gözden geçirilmiş, konunun uzmanı eleştirmenlerin özverili katkıları ve ortak çabalarıyla, sanatçının özellikleri, kendine özgü kullanımları gölgelemeden, yanlışların düzeltilmesi, karışıklıkların, tutarsızlıkların giderilmesi sağlanmıştır.

